

WIM VANDEKEYBUS

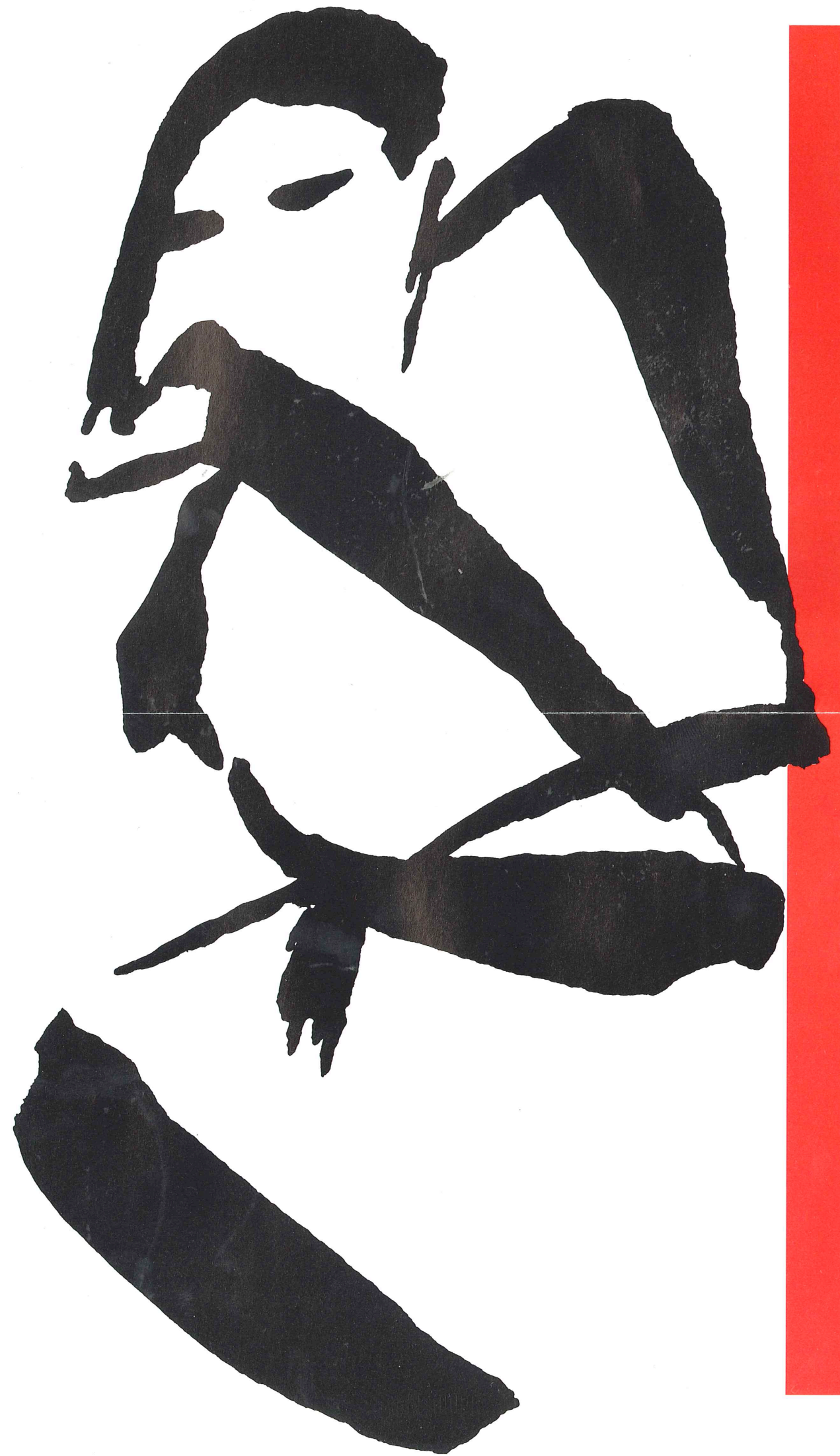
- TOTALTEATRET • BOREAS BURLEADOR
- THÉÂTRE DE LA BALSAMINE • BAKTRUPPEN • THÉÂTRE DU RADEAU • RISS DANSEKOMPANI • GRENLAND FRITEATER • NAMADIS • STELLA POLARIS • CANTA ARAUCO • NANCY DU PLESSIS • TI UTEN FILTER
- KNOCK OUT • ELSA KVAMME
- KURT JOHANNESSEN

teatertreff - 88

31 august · 13 september

 **BERGEN
INTERNASJONALE
TEATERFESTIVAL**

BILLETTSALG:
APOLLON MUSIKKSENTER, CHRISTIESGATE 14
BIT, NYGÅRDSGATEN 55, TLF. (05) 32 93 28
VED DØREN 1 TIME FØR FORESTILLING

VELKOMMEN TIL TEATERTREFF -88!

For femte gang inviterer Bergen Internasjonale Teaterfestival til TEATERTREFF. Dermed er en milepæl passert som BIT har all grunn til å gratulere publikum og seg selv med.

Årets program er ikke det største i festivalens historie. Men det er omfattende. Det dreier seg om henimot tyve forskjellige produksjoner, vist på ni-ti spillesteder. I alt inviterer TEATER-TREFF -88 til mer enn førti forestillinger og arrangementer.

Mangfold! er stikkordet. I et jubileums-år ønsker BIT å gjen-speile det veldige mangfold teatret gir rom for. Bevegelse. Installasjoner. Performance og «litterært» teater. Kabaret. Teater for barn og av barn. Av og til er ambisjonene om «profil» en tvangstrøye. I år kaster vi den av oss!

Dermed er det imidlertid ikke sagt at BIT definerer seg selv som «formidlingsentral for innkomne ønsker» som Arne Norheim ut-trykte sin kulturpolitiske advarsel i årets Festspill-tale. Innenfor teatrets mangfold ønsker BIT å holde fanen høyt; fellesnevneren for TEATERTREFF -88 er kunstnere som vil noe - som har som mål å gi oss erfaringer vi ikke kan forutse og derfor ikke opplever som likegyldig.

GRIEGHALLEN

Det er mange «første ganger» under årets festival. Det er første gangen BIT presenterer seg i Bergens kanskje mest prestisjetunge sal - Grieghallen - og første gangen BIT viser teater på Solheimsviken Verft. Begge deler er mulig takket være stor velvillighet fra begge samarbeidspartners side. Videre er det første gangen BIT selv står som co-produsent. Det gjelder

Inghild Karlsens «Namadis» som er et samarbeidsprosjekt med Bergens Kunstforening, IATA (International Amateur Theater Association) og kunstneren selv. Og endelig er det første gangen festivalen har lagt så stor vekt på å vise spennvidden i det frie, profesjonelle teatermiljøet i Norge. Hele tolv grupper og enkelt-kunstnere er norske. Grunnen til den brede norske presentasjonen er mer åpenbar enn vi med den norske husmannsånden kanskje er villig til å erkjenne: det uavhengige teatermiljøet i Norge behøver ikke stille seg i skyggen av noe!

Så er jubileumsprogrammet servert. På tross av tunge økonomiske skyer og arrangementstekniske løsninger på grensen mot det umulige, ønsker BIT velkommen til fjorten dager med
TEATERTREFF - 88.

Festival-styret

Johan M. Nerdrum
Ester Øydvin
Mette Helgesen
Bent Kvalvik
Marianne Roland
Livelin Remme
Cathé Sjøblom

Redaksjon: Cathé Sjøblom,
Johan M. Nerdrum og
Anne Kjersti Bjørn.
Trykkeri: Havel A/S
Sats: Typografiservice a.s
Layout og montasje:
Anne Aasheim
Red.adresse:
Nygårdsgt.55, 5008 Bergen.
Tlf. 05/32 93 28

INNHOOLD

Theatre de la Balsamine
SIDE 4 og 5

Theatre du Radeau
SIDE 6 og 7

Wim Vandekeybus
SIDE 8 og 9

Namadis
SIDE 10 og 11

Boreas Burleador
SIDE 12

Riss Dansekompani
SIDE 13

Kurt Johannessen
SIDE 13

BAK-truppen
SIDE 14

Program
SIDE 16 og 17

Grenland Friteater
SIDE 19

Skuespillerkompaniet
SIDE 19

Brith Gof
SIDE 19

Teatertreff i 5 år
SIDE 20

Teaterfestivalen 1984-87
i bilder
SIDE 21, 22 og 23

Barneteater
SIDE 24 og 25

Teater-Café,
Cabaret Chagall
SIDE 26 og 27

BIT i fremtiden
SIDE 28

Bruk festivalen
- møt verden i Bergen
SIDE 28

Gratulasjoner fra
Tom Remlov
SIDE 29

Festivalens betydning
for frie grupper
SIDE 29

Teaterfestivalen takker
SIDE 30

TEATERGLEDE PÅ TORGALMENNINGEN

Det skjer på Torgalmenningen lørdag 3. september kl 12.00! Da serverer Teatertreff -88 en jubileumspakke for barn og voksne.

Risørgruppen Stella Polaris begynner dagen med parade på Torgalmenningen sammen med teaterglade barn. Så fortsetter det med en rekke innslag fra gjestende teatergrupper, «teatersport» (hvor en del av byens kjente fjes stiller opp), underholdning av bergensgruppen Ti Uten Filter, folke-

dans av oppvisningsgruppen til Bergen Internasjonale Folke-dans, m.m. Også trekker vi vinneren av tegnekonkurransen som teaterfestivalen har invitert barna i Bergen til delta i. Med tema «teater» har barn opp til 3.klasse deltatt, og fra bunken trekker vi vinneren.

Om ettermiddagen kan barna og de voksne gå i Teaterteltet på Festplassen å se Tromsøgruppen Totalteatrets «Draug» som vises kl 17.00. Teaterteltet

VIL DU JOBBE MED TEATERFESTIVALEN?

Kontakt eller stikk innom FESTIVALKONTORET, Nygårdsgt. 55, 5008 Bergen. Tlf. 05/32 93 28. Kontortid mandag til fredag kl 12-15

BLI MEDLEM AV TEATERFESTIVALEN!

Visste du at Bergen Internasjonale Teaterfestival - som arrangerer Teatertreff hver høst - er en medlemsorganisasjon? Som medlem støtter du BITs arbeid, og får mange fordeler på kjøpet.

Medlemskap gir deg:
- 25% billett-rabatt
- forsalgsfordeler
- bulletinen «Internasjonal Teater»
- gratis festivalprogram
- møte- og stemmerett på årsmøtet
Alt dette for kun kr 150,-
I tillegg får medlemmer:
- 10% rabatt på Apollon Musikkhandel
- 10% rabatt på Studia ved henv. gjennom BIT-styret
Betal inn kr 150,- på postgiro 4 99 07 92 - idag! Så får du billigere festivalbilletter i år, og kan være med på å forme Teatertreff -89!

1. divisjon i grafiske tjenester

Vårt lag er godt besatt på alle plasser.

Med Bergens eneste rull-offset, samt 2 Solna 4-farger og Roland 2-farge er vi på offensiven hele året når det gjelder kvalitetstrykksaker.

Havelas

Haveland & Eliassen Trykkeri

Bontelabo 2
Postboks 4013 Dreggen - 5023 Bergen
Telefon (05) 31 74 50 - Telefax (05) 32 26 05

THEATRE DE LA BALSAMINE (BELGIA)

La Théorie du Mouchoir
(Lommetørklets lov)

Isenesettelse: Martine
Wijckaert

Aktører: Yvette Poirier,
Patrick Descamps

Regi-assistent:
Virginie Jortay

Scenografi, kostymer:
Valérie Jung

Lys: Luc Ben Hamou

Teknisk regi:
Michel Cheval,
Didier Haesenmdonckx

Produsent:
Arlette Spanoghe, Pascale
Piron, Edith de Meuleneir

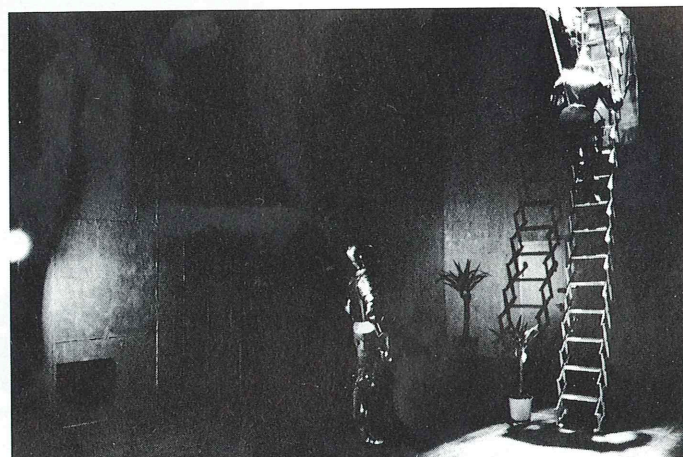
Produksjonssjef:
Anne Hauman

Belgisk teater begynner å bli kjent i Norge i kjølvannet av interessen for den såkalte nederlandske og belgiske bølgen. Det er imidlertid en kjent sak at Belgia er to-språklig, delt mellom en fransk og en flamsk-talende befolkning, som til dels står nokså langt fra hverandre.

Når det gjelder teater er kontakten på tvers av disse grensene forsåvidt god nok, men utadtil representerer de to adskilte miljøer - hvorav det ene er orientert mot Frankrike og det andre mot Nederland. Flamlenderne har gjort seg internasjonalt mer bemerket enn de fransktalende med for eksempel grupper som Rosas og De Tijd, mens de fransktalende tildels har stått helt i skyggen av det som skjer i Paris. Dette bildet er i ferd med å forandre seg litt takket være nettopp en gruppe som Theatre de la Balsamine.

ROMMETS BETYDNING

Balsamine ble startet i 1974 av Martine Wijckaert. De første år-

ene var de hele tiden på jakt etter nye spillesteder i Brussel. Mangel på eget fast tilholdssted førte til en bevissthet omkring rommets betydning, noe som også kom til å prege teatret etter at de fra 1981 hadde tilhold i de gamle Daillykasernene i Brussel med sine store rom og lange korridorer. Dramatikere som den belgiske symbolisten Michel de Ghelderode og den polske surrealist Stanislas Witkiewicz har stått sentralt i den tidligere produksjon, mens de senere produksjoner har vært preget av Martine Wijckaert både som regissør og dramatiker. Hun har vært spesielt opptatt av skuespillerens arbeid og improvisasjon såvel som av romlighetens betydning for forestillingene.

TO ROLLER

«Lommetørklets lov» («La Théorie du Mouchoir») er da også skrevet av Madame Wijckaert, men det er i stor grad en forestilling uten tekst. Den lille teksten er ikke annet enn fragmenter av en dagligdags tale mellom det unge paret som er forestillingenes eneste roller, spilt av Patrick Descamps og Yvette Poirier. Klokken er over midnatt og de to ankommer iført middelalderens rustninger. De holder et maskespill gående for hverandre, noe som er en teatral måte å finne ut av forholdet

dem imellom på. Hver for seg representerer de den typiske partner, han som den maskuline, storvokste mann med tilløp til mage, og hun som den småvokste og feminine kvinnen. De opplever en slags søvnløshetens natt, hvor drøm om virkelighet blandes sammen til noe som kan oppfattes som et bilde på kjærlighetsparets historie. Hva skjer etter den første forelskelsen når de skal bli kjent med hverandres vaner og særegenheter, kort sagt, - hva skjer når maskene faller og hverdagen begynner? Et trivielt emne ville man kanskje si, men Madame Wijckaerts utgangspunkt er intet mindre enn en oppsetning av Shakespeares «Rome og Julie» som Balsamine gjorde i 1986. Her var den stormende forelskelsen, og så ville de vise hva som senere skjer i et parforhold.

OVERRASKELSER

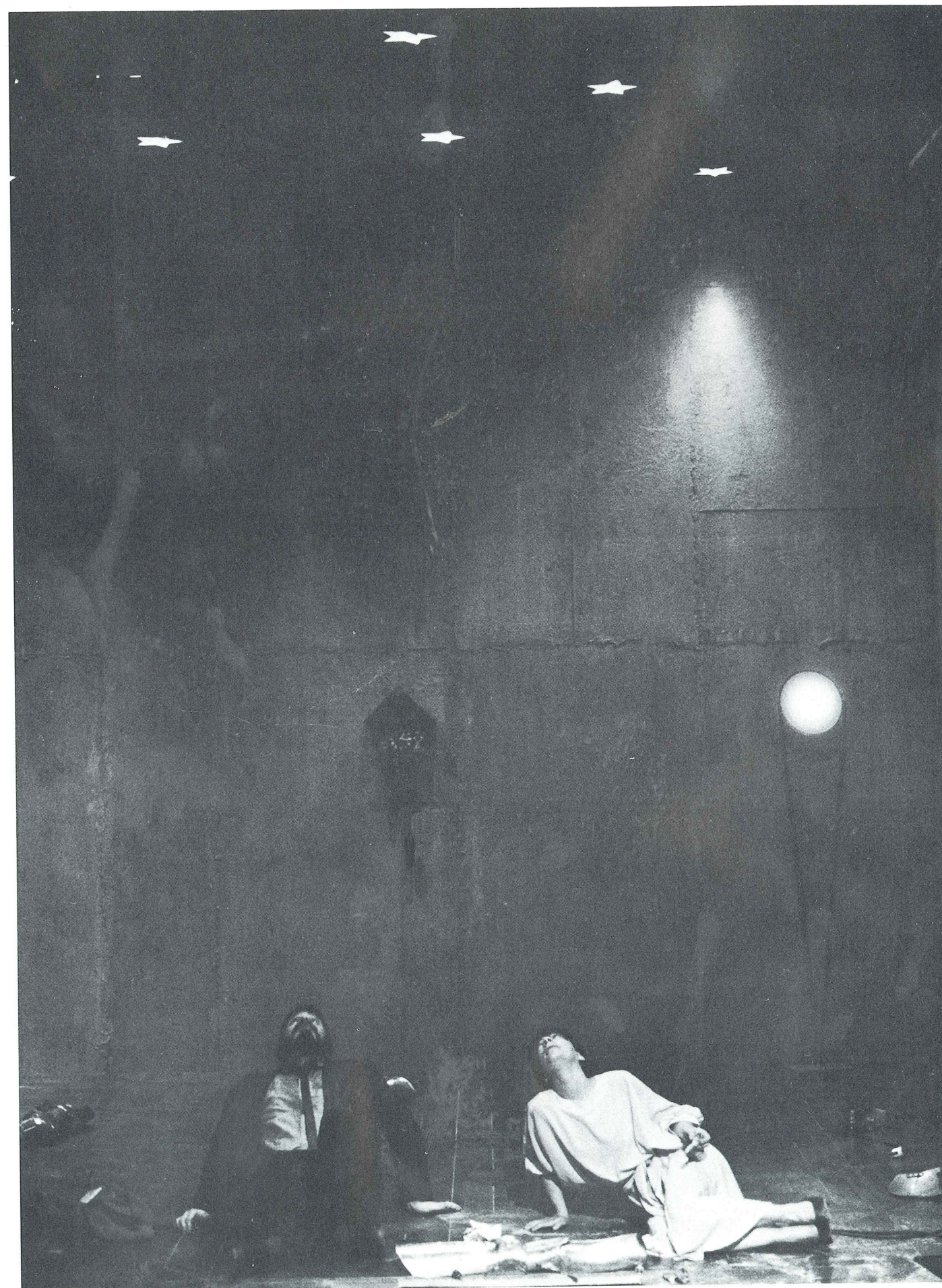
Med denne oppsetningen markerer Theatre de la Balsamine seg i den samme sammenhengen som de flamske prosjektteater-gruppene, nemlig ved å bruke en teaterform hvor det fragmentariske, det visuelle og det romlige står i sentrum. Scenografien er en slags installasjon - og den byr på overraskelser! Scenograf er Valerie Jung.

- Knut Ove Arntzen.

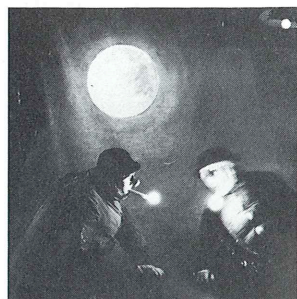
SOLHEIMSVIKEN

Theatre de la Balsamine, Theatre du Radeau og BAK-truppen viser sine produksjoner i utrustningshallen på Solheimsviken Verft. Det dreier seg om en hall på 1.250 kvadratmeter, med høyde som et treetasjers hus og lengde som bredden på Brann Stadion. Her er kraner i taket og rå betongvegger. Hallen er som skapt for disse tre forestillingene. Eller kanskje det er riktigere å si: ville ikke BIT fått disponere denne hallen, ville det ikke vært mulig å presentere Theatre de la Balsamine og Theatre du Radeau i Bergen.

For her er det snakk om sceneinstallasjoner som ikke går inn hvor som helst! BIT er vant til å finne frem til nye steder å vise teater. Solheimsviken er i særklasse det mest løfterike og spennende; ser vi noen år inn i fremtiden er hele det gamle, tradisjonsrike verftsområdet blitt en ny liten bydel, med nye virksomheter og kanskje en ny livsstil. Kan Teatertreff -88 bidra til å synliggjøre at også kulturlivet kan og bør ha en plass i de gamle industrihallene?

MYSTÈRE BOUFFE

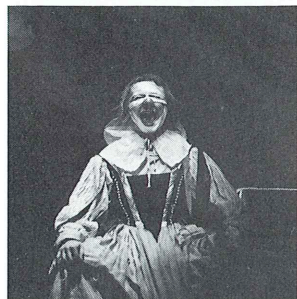
Isenesettelse/scenografi: Francois Tanguy

Skuespillere: Laurence Chable, Patrick Condé, Jean Roche-reau, Francois Tanguy

Lys: Clément Chicoisne

Lyd: Erik Goudard

Teknisk assistanse: Marc Bodnar, Maryse Gaucher, Fabienne Hubinet, Véronique Rochereau

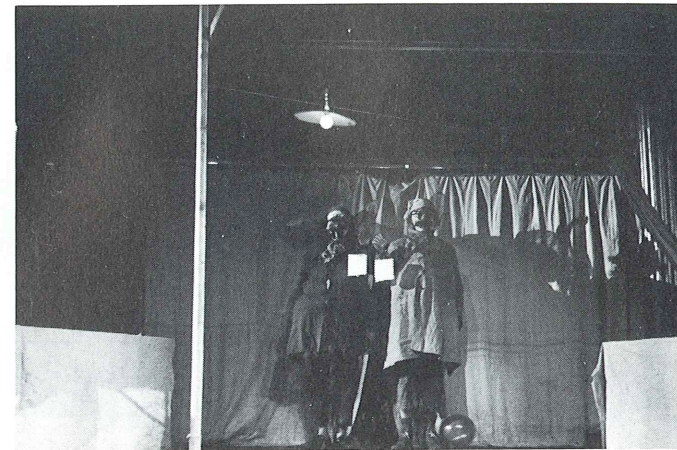
THEATRE (FRANKRIKE)

Theatre du Radeau er et uavhengig kompani fra Le Mans, et stykke vest for Paris. Siden det startet i 1981, har teatret spilt «Don Juan» (Molière), «En sommer-nattsdrøm» (Shakespeare), samt fire produksjoner basert på egne tekster - alle iscenesatt av Francois Tanguy. Med de to siste forestillingene, «Mystère Bouffe» og «Le Jeu de Faust» reiser teatret nå rundt i Frankrike. Begge er blitt meget godt mottatt av fransk presse.

«Mystère Bouffe» som er Teatretreff '88-forestillingen, ble ifjor invitert til å delta på Høstfestivalen i Paris og på Madrid-festivalen våren 1988. «Flåtens Teater» - som teatrets navn på norsk - har en særegen stil. Moderne, men med røtter i Molières Frankrike, altså barokken.

«Alle legemer er i ro eller bevegelse. Noen skapninger beveger seg mer enn andre. Jo mer bevegelse, jo rikere liv. Større livskraft er ensbetydende med større fullkommenhet. Fuglene er de skapningene som er mest i bevegelse, dermed også de mest fullkomne.»

«Ja, liksom Anakreon (antikkens dikter om sansenes gleder) ville bli forvandlet til et speil for at hans elskede skulle se på ham uten opphold, til en bandasje for at han skulle forbli i hennes legeme, til en salve for å kunne smøre henne, til en perle for å kunne bli båret rundt hennes hals, til en sko for i det minste å få trykket av hennes fot - så ville også jeg gjerne, av og til, bli forvandlet til en fugl, for å kunne utprøve gleden og tilfredsstillelsen som dens liv skjenger

DU RADEAU

den.» (Giacomo Leopardi: Lovtale om fuglene fra «Operette morali»)

«Det menneskelige legeme trenger, for å bli bevart, flere andre legemer som det liksom gjenskapes av.»

«Den menneskelige sjel er i stand til å oppfatte mange forskjellige ting, og er mer i stand til dette jo flere måter dens legeme kan påvirkes på.» (Spinoza: Om naturens og sjelens opprinnelse fra «Etikk»). I en tid som skilte mellom sjel og legeme ville Spinoza forene disse to, siden substansen var Gud og ønsket om å la seg beruse av fullkommenheten i naturen.

IRRASJONELL SANSELIGHET
Irrasjonell sanselighet og plastisi-

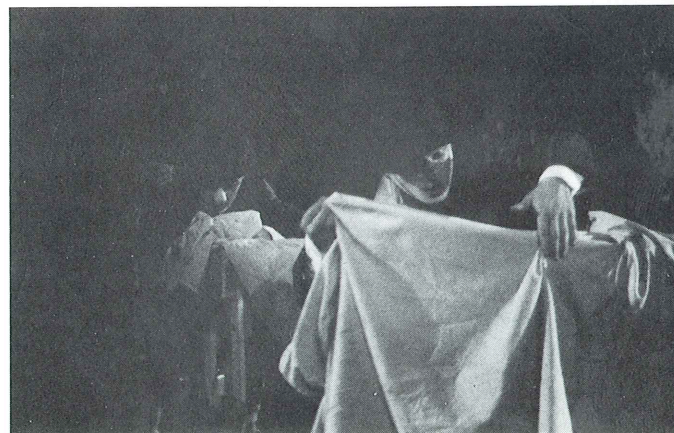
tet som i Tadeuz Kantors teater. «Den enkelte vil se det den enkelte vil legge merke til.» Språket er gjort kroppslig, til et ikke-konkret «svart språk». En synes å høre russisk, fransk, engelsk, norsk, Shakespeare- og Kafka-sitater. En synes å se Becketts tragi-komiske klovner. Leopardis krøpling som ble holdt utenfor sansenes gleder. Korsfarere. Ikaros som fløy så nær solen at voksvingene smeltet.

ILLUSJONSTEKNIKK
Illusjonsteknikk. Bildene rives vekk i samme øyeblikk som de oppstår, evigvarende og uåndgripelige. «Uforutsatte møter som utvikler seg alt ettersom forholdene skapes, etter individuelle og kollektive strategier, og etter sansenes fiksjon, uten annen virkelighet enn materialenes». Det er en organisk helhet i samspillet mellom scenografi, lys, gester og lyd.

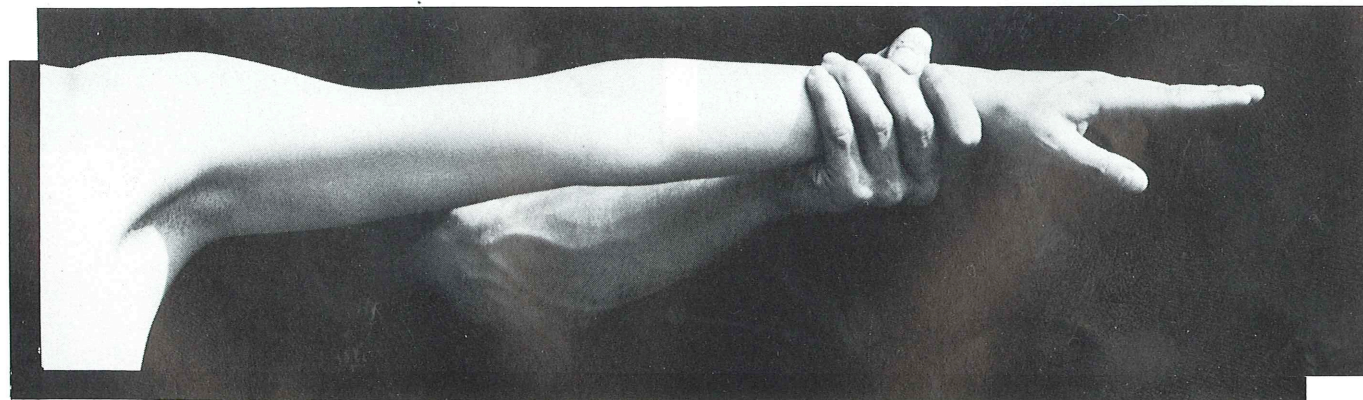
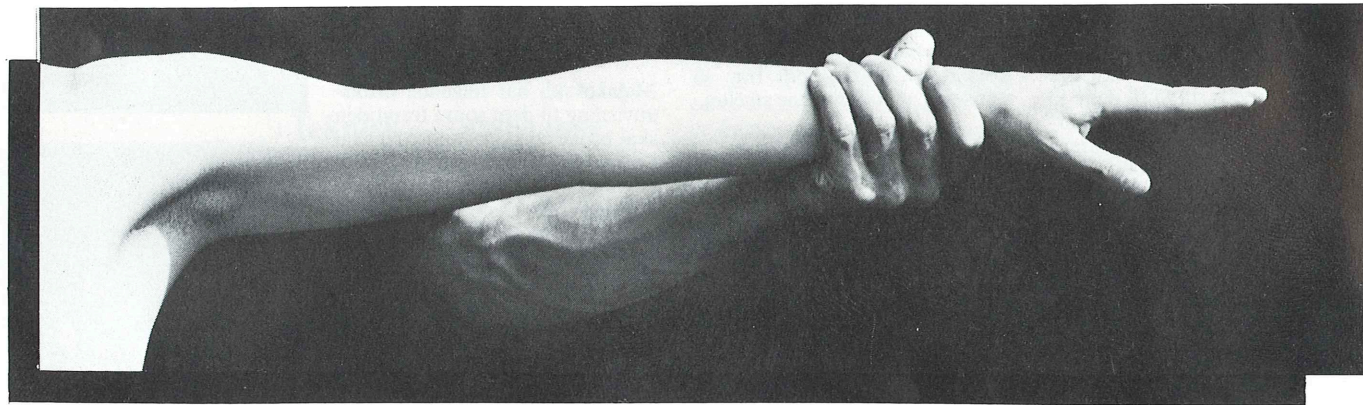
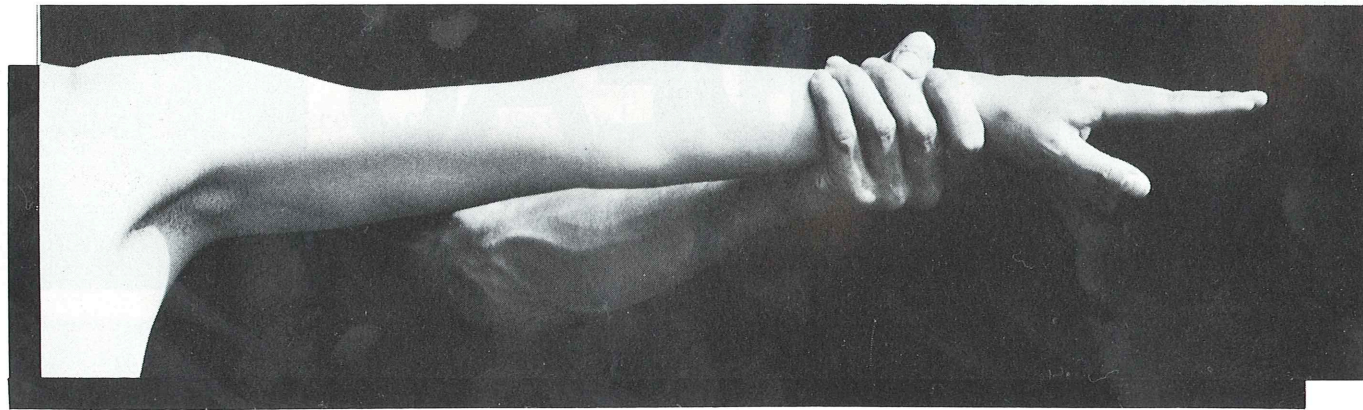
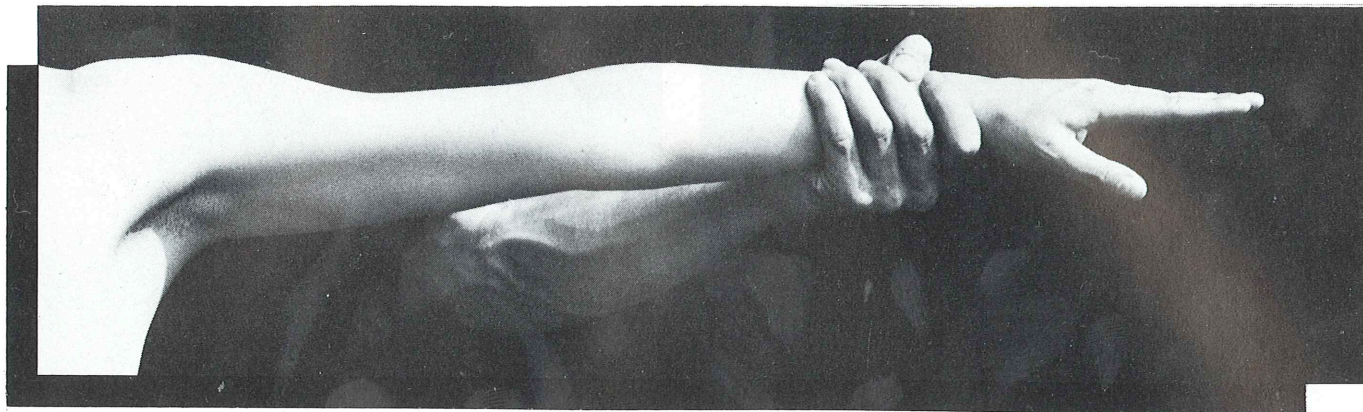
«Mystère Bouffe» er samme tittel som den russiske futuristen Majakovskij brukte på sitt stykke om jordkloden som springer lekk og de urene som i Noas ark flykter til det forjettede land. Dario Fo brukte samme tittel på en forestilling som kombinerte elementer fra middelalderfarser og nåtidig liv.

Majakovskij har følgende bruksanvisning til dem som i fremtiden skal bruke stykket: innholdet skal endres, gjøres samtidig, dagsaktuelt, øyeblikksaktuelt. Theatre du Radeau har laget en drømmefarse. Forvandlingsscener fra europeisk åndsliv. Surrealistisk og spektakulært. En tragi-komedie. En visning av teatrets magi - nærhet, illusjon og gjenkjennelse.

- Tone Avenstroup

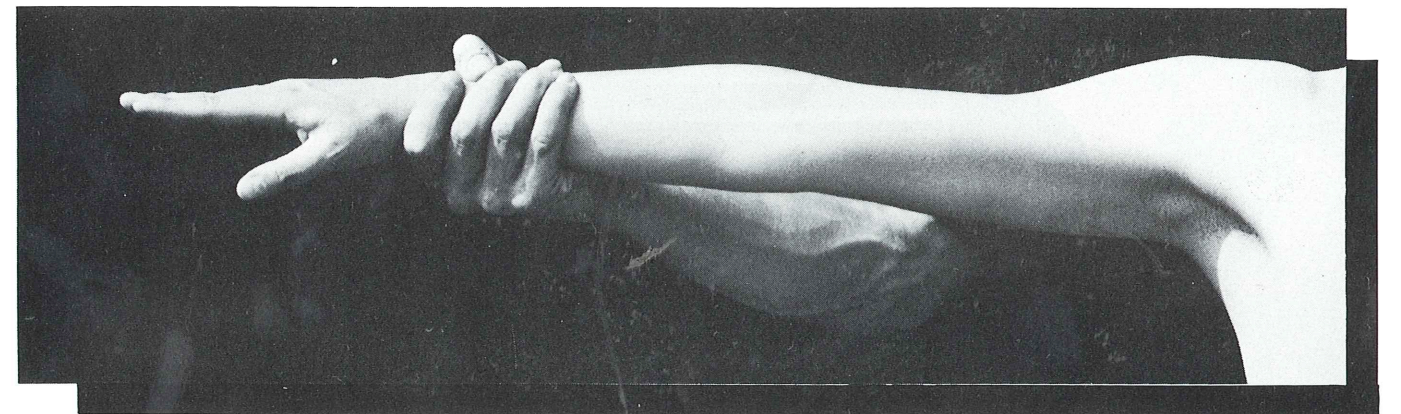

WIM VANDEKEYBUS

(BELGIA)

What The Body Does Not Remember

Iscenesettelse: Wim Vandekeybus
Musikk: Thierry de Mey og Peter Vermeersch/Maximalist!

Regiass.: Eduardo Torroja
Inspisient: Pascal Joris
Produsent: Ultima Vez
Co-produsenter: Centro di Produzione Inteatro Polverigi, Festival de Saint-Denis, Festival d'Été de Seine-Maritime, Toneelschuur Produkties.

Dansere: Charo Calvo, Marian Del Valle, Yves Delattre, Patrick Dieleman, Maria Icaza, Dorothée Morel, Caroline Rottier, Simone Sandroni, Eduardo Torroja, Wim Vandekeybus.

Med støtte fra Vlaams Theater Circuit.

I løpet av 1980-årene har det skjedd en vitalisering av det europeiske danseteater. En ny generasjon av koreografer og dansere har inntatt scenen. De har allerede skapt toneangivende og eksperimentelle forestillinger. Helt i fronten av denne utviklingen står Belgia. Landet har fostret flere av de mest sentrale navn innen ny europeisk dans. En kan her nevne koreografer som Michèle-Ann de Mey og Anne Teresa de Keersmaecker fra

dansegruppen Rosas. Disse har klart å tilføre det til tider forførende, innadvendte moderne bevegelsesteater et råere og mer konfronterende uttrykk. Wim Vandekeybus står som det tredje sentrale navnet innen det man kan kalle den «ekspressive» «følsomme» retning innen belgisk og europeisk dans. En retning som vektlegger ren fysikalitet, energi og provokasjon.

STATUS

Skuespilleren, danseren, koreografen og fotografen Wim Vandekeybus har med sine 25 år og få produksjoner skaffet seg wonderboy-status innen internasjonal dans. Hans siste forestilling - «What The Body Does Not Remember» - har fått oppsiktsvekkende mottakelse på samtlige festivaler den har gjestet i Europa og USA. Hans suksess er fundert på en eksklusiv og ukonvensjonell utdannelse: psykologi, moderne dans og tango! Han har arbeidet som fotograf blant annet med den internasjonalt kjente portrettfotografen Robert Mapplethorpe. Han har videre deltatt som skuespiller i Paul Peyskens «The Stuc» og ikke minst i legendariske «The Power of Theatrical Madness» (Jan Fabre, 1986). Fabre står idag som referansepunkt i det moderne visuelle teater. Hans forestillinger - hvor dans, teater og performance sammenføres til et teatralt og til tider voldsomt og provoserende uttrykk - har utvilsomt påvirket Vandekeybus & co.

PRODUKSJONER

Vandekeybus' første selvstendige produksjon var ferdig i mars 1987 og het «The Mondays of the Caserne Dailly». Forestillingen var et resultat av et samarbeid med den spanske koreograf og danser Eduardo Torroja. Dette samarbeidet er videreført i gjennombruddsforestillingen «What The Body Does Not Remember». Suksessen har skapt store forventninger til Vandekeybus' neste produksjon: «a theater play» kalt «Les Porteuses de Mauvaises Nouvelles». Denne produksjonen påbegynnes kort etter gjestespillet i Bergen.

PEDAGOG

I tillegg til forestillingsvirksomhet er Vandekeybus en etterspurt pedagog. Han har holdt en rekke workshops og arbeidsdemonstrasjoner rundt om i Europa de siste årene.

«What The Body Does Not Remember» hadde premiere i Nederland 11. juni 1987, og er en coproduksjon med flere av de betydeligste europeiske festivaler for eksperimentell scenekunst. De åtte unge danserne - i tillegg til Vandekeybus og Torroja - har større erfaring fra teater enn fra dans, noe som etter Vandekeybus' mening er en fordel. Ifølge ham gir mangelen på danseskolering større frihet for utøveren og gir en mer upolert og autentisk kroppsenergi.

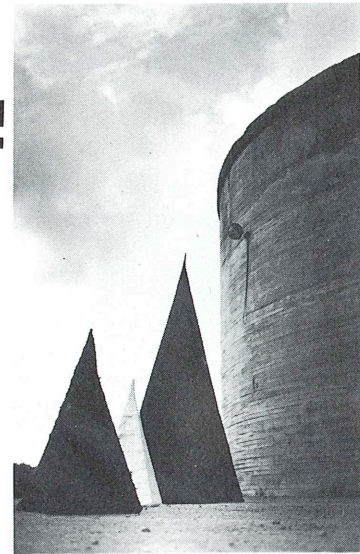
ØYEBLIKKETS EKSTREMITET

Forestillingen har mange av de karakteristika som preger moderne bevegelsesteater: bevegelse mer enn dansetrinn, gjentakelser mer enn dramatisk utvikling, tempo, rytme og form mer enn fabel, symbol og budskap. Vandekeybus møter oss i et uforberedt øyeblikk. Utgangspunktet har vært å finne frem til «intensiteten i de øyeblikk hvor man ikke har noe valg, når andre omstendigheter velger for en, som for eksempel når man forelsker seg, eller sekundet før en uunngåelig ulykke». Langt mer enn den betydning man tillegger slike øyeblikk, er Vandekeybus opptatt av øyeblikkets ekstremitet. Han er klar over motsetningen mellom dette utgangspunktet og det å lage en forestilling. Teaterhendelsen er jo nettopp noe som man planlegger, korrigerer, gjentar og kontrollerer. «Dette er et paradoks som utfordrer meg.»

Musikken til «What The Body Does Not Remember» er laget av Thierry de Mey og Peter Vermeersch fra den belgiske gruppen Maximalist!. Her forenes ulike former for moderne musikk, som klassisk avant garde-musikk, minimalisme og rock. Maximalist! har blant annet samarbeidet med Rosas, Fabre, Wim Maertens, og laget musikk til moteshow i Paris, London og Tokyo.

- Preben Faye-Schjøll

NAMADIS (Norge)

- et installasjonsprosjekt av Inghild Karlsen

Kunstnerisk ansvarlig/instruksjon: Inghild Karlsen

Dramaturg/konsulent: Knut Ove Arntzen

Produksjonsassistent: Inger Marie Thorkildsen

Musikere: Tom Rasmussen, Arne «Påsan» Ibsen, Mike Morgan

Praktisk koordinering: Tone Tjemsland

Billedkunstneren Inghild Karlsen står sentralt i norsk kunsthelv som utvikler av installasjonen som medium. Ved siden av større mønstre i etablerte kulturhus/gallerier i inn- og utland, har hun også hatt et nært teatersamarbeid med dramatikerne/forfatteren Cecilie Løveid. Dette samarbeidet har resultert i oppsetninger av Løveids «Balansedame» på Høvikodden og på Den Nationale Scene, foruten «Når vinteren rivnar» på Det Norske Teatret. Høsten 1987 var hun deltaker på et seminar i Bergen (i regi av Teatervitenskapelig Institutt, Vestlandsakademiet og Hordaland Kunstnersentrum) som hadde som tema overgangen mellom scenografi og installasjon. I forlengelsen av dette brede engasjementet, inviterte Bergens Kunstforening og Bergen Internasjonale Teaterfestival Inghild

Karlsen til å realisere et prosjekt med arbeidstittelen «Installasjon mellom teater og billedkunst». Prosjektet er et samarbeid mellom de to kulturinstitusjonene, foruten IATA (International Amateur Theater Association) og - naturligvis - kunstneren selv. Namadis ble prosjektets endelige navn. Det er inndelt i tre sammenhengende avsnitt.

1. Prosess/Performance

Selve produksjonen av elementene til Namadis/Utstilling og Namadis/Forestilling ble gjennomført i Kulturhuset på Verftet - tildels med publikumsadgang - i perioder fra april måned. Om denne fasen sier Inghild Karlsen: «For å lage filten bruker jeg: ull, såpe og mengder varmt vann. Det å lage filt er ganske spesielt - en må masere, danse, hoppe, slå på ulla for den skal feste seg. Filtingen foregår i timesvis og ofte har jeg tenkt at denne prosessen i seg selv er verd publikum. En trenger også mye og variert musikk for å holde det gående. Så hvorfor ikke lage en performance - et slags rituale - i forbindelse med tilblivelsen av en skulptur - et kostyme som publikum seinere vil finne igjen i Kunstforeninga eller i Forestillinga eller begge steder».

Umiddelbart etter åpningen av utstillingen i Bergens Kunstforening blir denne performansen

realisert i Visningsrommet, Kulturhuset på Verftet.

2. Utstilling

Utstillingen finner sted i Bergens Kunstforening i perioden 1.-20. september. Utstillingen omfatter en retrospektiv del (med bl.a. rekonstruksjon av tidligere installasjoner av Inghild Karlsen) og produksjoner som et resultat av Prosess. Utstillingen legger beslag på samtlige saler i Kunstforeningen, og representerer følgelig en bred, perspektivrik eksponering av installasjon og kunstneren Inghild Karlsen.

3. Forestilling/Workshop

Inghild Karlsen står som regissør av en teaterhendelse. Dette leddet i prosjektet er planlagt og gjennomført i nært kunstnerisk/faglig samarbeid med Knut Ove Arntzen (amanuensis ved teatervitenskapelig institutt, UiB; omfattende erfaring med praktisk teater i Bergen). Den endelige forestillingen er produsert som en workshop i nordisk samarbeid. IATA har tatt initiativet til et omfattende performance-orientert prosjekt, som dels ble realisert i Århus i juni, dels er knyttet til Inghild Karlsens Namadis-prosjektet i Bergen. Med det høye ambisjonsnivået såvel IATA-prosjektet som Inghild Karlsens prosjekt har, har workshop-delen av Namadis-prosjektet

trukket til seg kvalifiserte teaterstudenter og -arbeidere.

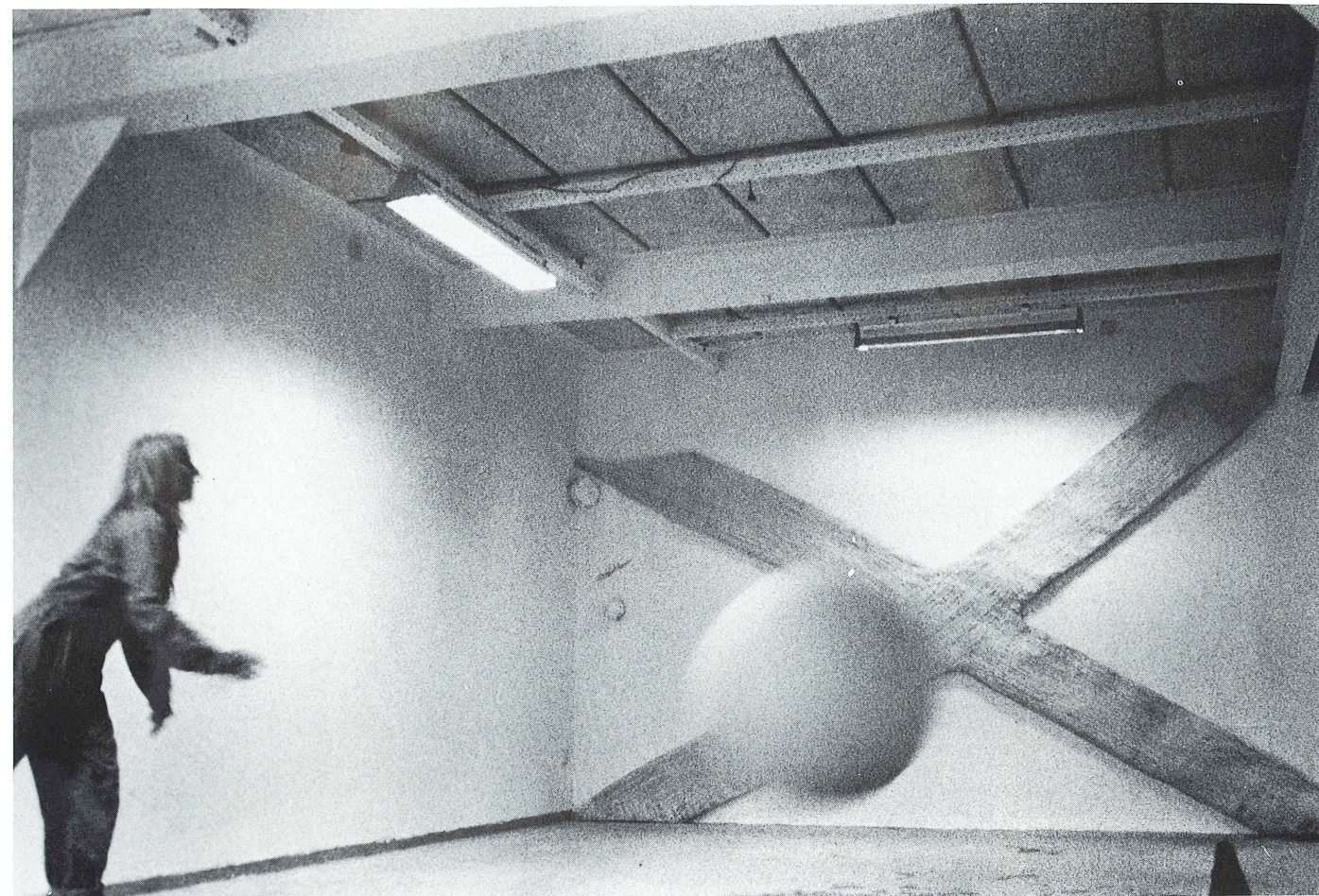
Inghild Karlsen sier om forestillingen:

«Jeg tenker at komposisjonen skal legges på øyet - det visuelle - øret - musikken, og at ordet ikke får noen fremtredende rolle. Jeg ønsker å bruke mennesker innenfor forskjellige kunstgreiner som er vant med og interessert i å jobbe utradisjonelt».

Forestillingen vises på Hellen Festning, et sted det formodentlig aldri tidligere har vært vist teater. Et vesentlig element i forestillingen er musikken, som er laget originalt for prosjektet.

Prosjektet «Installasjon mellom teater og billedkunst» er på mange måter et pilot-prosjekt i norsk sammenheng, antakelig også i nordisk. Overgangen og sammenhengen mellom installasjon, billedkunst og sceniske uttrykksformer har neppe tidligere vært underkastet en så strukturert og bevisst undersøkelse som dette prosjektet innebærer. Som et organisatorisk samarbeid mellom institusjoner som ellers ikke er vant til felles-prosjekter, representerer Namadis et bokstavelig talt grenseoverskridende tiltak.

Johan M. Nerdrum

Inghild Karlsen i aksjon under Namadis-prosjektet.

(Foto: Leif Karstensen)

Namadis

er en gammel betegnelse på et filtteppe. Filt har i årtusener vært et viktig materiale for kulturer i nordlige og arktiske strøk. Den har blitt brukt som materiale til klær, rustninger, hatter, hestedekker og nomadetelt. Særlig har den hatt betydning for de asiatiske steppfolkene og i eldre tid er den bare kjent fra Asia og Europa. Filt står sentralt i arbeidet til Inghild Karlsen. Namadis-prosjektet er en naturlig konsekvens av hennes erfaring i arbeidet mellom billedkunst, teater og ikke minst performance. Prosjektet er bygd på den idéen at det er mulig å se en sammenheng på tvers av kunstartene. Derfor dreier det seg

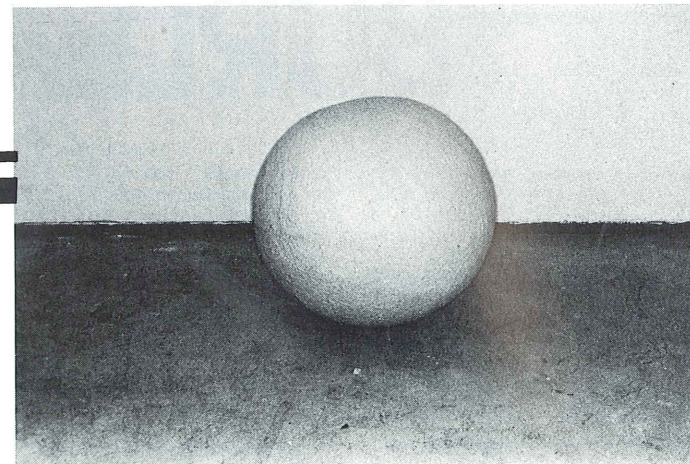
både om en utstilling, en performance og en forestilling. Utstillingen er et resultat av en arbeidsprosess hvor det å lage filt står sentralt. Prosessen kommer også til uttrykk i en performance.

Forestillingen er et resultat av en workshop arrangert i tiden 15. august til 1. september med deltagere dels fra Norge dels fra andre nordiske land. Den er basert på aktørenes arbeid med filt og annet billedmateriale i rom. Idémessig er den basert på spillets

og mytologiens forestillingsverden. Den har igjen sammenheng med filtens kulturelle betydning. Her er det tilknytning til vår tids image av verden og aktørenes personlige erfaring med den. Filten er også grunnmaterialet i utstillingen i Bergens Kunstforening. Den er basert på grunnformer slik som kuler, rektangler, linjer og trekkanter. Dette vil også kunne spores i forestillingen. Samspillet med naturen har også vært bestemmende for valget av spillested. Dette inne-

bærer at forestillingen på linje med eldre former for kultisk spill er lagt til et sted utenfor byen. Publikum må vandre et stykke for å komme til stedet, etter først å ha vært bragt ut av byen med en særskilt buss. Når det gjelder performansen vil den bli utført i umiddelbar forlengelse av utstillingsåpningen 1. september. Publikum vil da gå fra Bergens Kunstforening til Visningsrommet på Verftet. Dagen etter vil forestillingen ha premiere. Inghild Karlsen ønsker at publikum skal se helheten i prosjektet, altså sammenhengen mellom utstilling, forestilling og performance.

- Knut Ove Arntzen

Virkeligere Enn Ingenting

Kunstnerisk leder: Francis Pardeilhan
Skuespillere: Annalisa Dal Pra og Anne Mali Sæther
Musikk: Patrick Iversen
Scenografi: Reidun Angell

Boreas Burleador er en norsk/italiensk frigruppe som ble startet i 1984. Den består av tre medlemmer - musikeren Patrick Iversen (med bakgrunn som musiker og komponist fra jazz-grupper og teater-grupper siden 1977) og skuespillerne Annalisa Dal Pra og Anne Mali Sæther. Dal Pra og Sæther hadde omfattende erfaring fra ulike europeiske teater-grupper før de dannet Boreas Burleador sammen med Patrick Iversen.

Gruppen hadde premiere på sin første produksjon i 1985 - «The Secret of No-Face». Med denne forestillingen - som ble utropt av kritikere til «Årets forestilling utenom institusjonene -85» - gjestet Boreas Burleador Bergen under Teatertreff -85. I 1986 kom forestillingen «The Golden Age» som handler om to gamle kvinner og deres møte med alderdommen sett i lys av vår tids sivilisasjon og enkeltmenneskets egne muligheter.

KUNSTNERENS Plass

Forestillingen i år tar sitt utgangspunkt i to skuespillerinner som møtes i et tomt, fælleferdig teater. De skal skape en forestilling som kanskje kan sikre teatrets videre eksistens. Denne «forestillingen-i-forestillingen» er inspirert av Michel de Ghelderodes skuespill «Escorial» og handler om en gammel, syk konge og hans narr. Etter hvert utvikler forestillingen seg til en allegori om teatrets og kunstnerens rolle i samfunnet. Narren døde i sin tid ut, med sine kritiske, satiriske kommentarer til den aktuelle situasjon. Kanskje det samme er i ferd med å skje idag? Har kunstneren en berettiget plass i dagens samfunn - i så fall hvilken?

MASKEN

Boreas Burleador bruker masken som grunnlag for sin uttrykksform, sammen med en utstrakt og ytterst bevisst bruk av musikk som et selvstendig element, mer enn som lydmessig bakgrunn. I tillegg kommer skuespillerens grundige arbeid med stemmen - den og ordenes valør og klang. Dette gir gruppen en helt særegen spillestil i norsk sammenheng. Denne spillestilen er gjennom tre produksjoner blitt utviklet til et høyt profesjonelt nivå.

Annalisa Dal Pra i

«Virkeligere Enn Ingenting»

BOREAS BURLEADOR (Norge)

TEKSTGRUNNLAGET VIKTIG

Boreas Burleador særmerker seg også ved at gruppen har noe på hjertet, og vil formidle det. Tekstgrunnlaget blir viktig. I denne forestillingen har gruppen kanskje

på tatt seg narrens rolle som kommentator. Narren gir oss burlesk underholdning, men har mangedobbel bunn. «Boreas Burleadors nyeste forestilling (...) lar seg hverken gjenfortelle eller analysere. Men den virker. Og dens artisteri

gløder og varmer langt ut over den alminnelige og behagelige profesjonisme» (Kari Thomsen, Stavanger Aftenblad).

- Tone Tjemsland

Liv Basberg i Riss Dansekompani. (Foto: Erik Berg)

RISS DANSEKOMPANI (Norge)

The Beginning of The N

Koreografi: Mona Økland
Forfatter, musikk og scenografi: Peter Cripps
Dansere: Liv Basberg, Linda Krogsæther, Nicholas J. Crow.

Riss begynte og har vokst som et samarbeid mellom trenete dansere, alle med ønske om å koreografere og/

eller opptre. I løpet av de fem siste årene har det fra denne alt-inklusive idé vokst frem to retninger. Den ene er salgbart danse-teater for barn. Den andre retningen representeres ved bl.a. «It's strange when you think about it» «Bilder av fem» og «Tilværelsens ensformige mangfold».

«The beginning of the N» er tittelen på Riss Dansekompanis nyeste forestilling. Den hadde premiere under Festspillene i Bergen 24. mai 1988.

«The beginning of the N» er en dialog mellom scenen og tilskuerens egen fantasi. Hver ny ting som skjer på scenen kan influere på ens syn om hva forestillingen så langt handler om.

Hvis «The beginning of the N» i det hele tatt handler om noe bestemt, kan vi si at stykket handler om fornemmelsen av at noe egentlig er noe annet enn seg selv. Dette er lettere å oppleve enn å forklare.

Stykkets karakter er nedfelt i valg av bilder, ord og bevegelser. Mona Økland henter sitt koreografiske materiale fra mange erfaringsområder: fra humoren og skjønnheten i en bevegelse til adferdsmønstre som indikerer holdninger og oppdragelse. Likeledes anvender en i stykkets musikk forskjellige måter å bruke det talte ord på: enten for å si hva en mener, eller

for å gjemme seg bak en sky av absurditeter. At en i stykket forteller en historie, betyr ikke at stykket selv forteller en historie: akkurat som når jeg sier at det regner, så betyr ikke det nødvendigvis at jeg bor i Bergen.

Mona Økland har sin utdannelse fra Laban Centre for Movement and Dance, London, og et av hennes første arbeider for Riss var en nyinstruering av en dans laget i London. Hun er senere vært en sentral kraft i Riss Dansekompani, både som danser og koreograf.

KURT JOHANNESSEN (Norge)

Første Ferd. Andre Ferd. Tredje Ferd

Dette er fjerde gangen du er på festivalprogrammet. Har du noe nytt på hjertet? I hvilken retning går du?

-Uttrykket er blitt roligere. Færre handlinger, mindre «action». Tittlene på de tre performansene er «Første Ferd» «Andre Ferd» og «Tredje Ferd». Det dreier seg ikke om ytre handlinger, men om meditative, indre reiser.

Hva betyr dette for forholdet mellom innhold og form?

-Det blir mindre improvisasjon. Jeg ønsker nå å forutbestemme i høyere

grad. Jeg går inn i «samtaler» med objektene. Jeg spør gjenstanden: hva vil du med meg? Dermed blir det materialene og objektene som bestemmer handlingen.

Hvilke konsekvenser får det?

-Jeg komponerer det hele som et bilde. Setter sammen de ulike objektene, lager en fortelling. Bevegelse blir det sentrale. Ingen lyder, ingen musikkinstrumenter.

Liker du betegnelsen «minimalistisk»? Hva betyr det?

-Ja, betegnelsen beskriver et formspråk. Noe som er avskrellet. For meg er det viktig å få bort alt uvesentlig, sitte igjen med en kjerne.

Tilbake til prosjektet nå. Fortell!

-Det blir tre forestillinger. Tre ulike reiser inn i en verden. Men dette er vanskelig å formulere... Performance inngår i et utstillingsprosjekt. To installasjoner, som er om reiser.

Forestillingene er et samarbeid med Hordaland Kunstnersentrum.

«Alt» etter Henrik Ibsens «Brand»

Regi: Tone Avenstroup
Skuespillere: Gurå Mathiesen, Hans Petter Dahl og Ingvild Holm
Scenografi: Roddy Bell
Musikk: Jørgen Knudsen

Den eneste eksperimentelle teatergruppe her i Bergen i øyeblikket heter BAK-truppen. Truppen er stiftet av Tone Avenstroup og Øyvind Berg for snart to år siden, og «Alt» er gruppens andre produksjon. Vi husker fra fjorårets teaterfestival at BAK-truppen deltok med forestillingen «Ja, Jeg går over til hundene» en forestilling basert på Jens Bjørneboes romaner «Frihetens Øveblikk» og «Uten en tråd».

Truppen deltar på årets festival med sin Brand-bearbeidelse som hadde premiere i Bergen 15. april. Forestillingen har fått tittelen «Alt» og den vises i den store hallen på Solheimsviken Verft under festivalen. Det blir spennende å se hvordan helt nye romforhold får innvirkning på forestillingen! «Alt» ble jo først spilt i Røkeriet på Verftet. To nye musikere deltar også i «festival-utgaven».

FRAGMENTARISERING

Vi kunne kanskje si at BAK-truppens forestillinger formelt er påvirket av performanceteatret. Selv om teksten spiller en stor rolle i forestillingen, er det tale om en bevisst fragmentarisering. Handlingsforløpet er redusert til brokker av tekst og til enkelthandlinger. De enkelte brokkene føyes så assosiativt sammen av tilskueren.

Svært sentralt og dominerende i årets forestilling står Roddy Bells installasjon, et 5,5 meter høyt tårn i stål. Bells tårn står som en selvstendig tolkning av Ibsens drama, langt på vei som en funksjonell skulptur, og det er inni denne konstruksjonen de tre aktørene - Gurå Mathiesen, Hans Petter Dahl og Ingvild Holm - utfolder seg. Det er et stort innslag av tekst-resitering i forestillingen. Aktørene skanderer Ibsens tekst, de snakker i munnen på hverandre og i kor, og de synger. Resultatet blir en ironisk avstandsskapende effekt ikke uten humor.

POLITISK TEATER MED BEGJÆR

BAK-truppen insisterer på at «Alt» er politisk teater. Politisk teater om begjær, sier de. Det er kanskje nødvendig å insistere på dette i vår postmoderne tid, der Ibsens konflikt mellom intet eller alt ikke synes å være aktuell i det hele tatt.

Carl Morten Amundsen

Scenografien til Roddy Bell står sentral i BAK-truppens forestilling «Alt».

BAK-TRUPPEN (Norge)

DAG/DATO	ONSDAG 31.08	TORS DAG 01.09	FREDAG 02.09	LØRDAG 03.09	SØNDAG 04.09	MANDAG 05.09	TIRSDAG 06.09	ONSDAG 07.09	TORS DAG 08.09	FREDAG 09.09	LØRDAG 10.09	SØNDAG 11.09	MANDAG 12.09	TIRSDAG 13.09				
GRIEGHALLEN STORE SAL	Kl. 20.00 Wim Vandekeybus, BEL. What The Body Does Not Remember. Kr. 110,-.		Kl. 20.00 Wim Vandekeybus, BEL. What The Body Does Not Remember. Kr. 110,-.	Kl. 20.00 Wim Vandekeybus, BEL. What The Body Does Not Remember. Kr. 110,-.														
SOLHEIMSVIKEN VERFT					Kl. 20.00. Theatre de la Balsamine, BEL. La Theorie du Mouchoir. Kr. 80,-.		Kl. 20.00. Theatre de la Balsamine, BEL. La Theorie du Mouchoir. Kr. 80,-.	Kl. 20.00. Theatre de la Balsamine, BEL. La Theorie du Mouchoir. Kr. 80,-.	Kl. 20.00. BAK-truppen, NOR. Alt. Kr. 70,-.	Kl. 20.00. BAK-truppen, NOR. Alt. Kr. 70,-.	Kl. 20.00. Theatre du Radeau, FRA. Mystère Bouffe. Kr. 80,-.		Kl. 20.00. Theatre du Radeau, FRA. Mystère Bouffe. Kr. 80,-.	Kl. 20.00. Theatre du Radeau, FRA. Mystère Bouffe. Kr. 80,-.				
GRIEGHALLEN PRØVESALEN													Kl. 20.00. Boreas Burleador, NOR. Virkeligere Enn Ingenting. Kr. 70,-.	Kl. 20.00. Boreas Burleador, NOR. Virkeligere Enn Ingenting. Kr. 70,-.				
DEN NATIONALE SCENE Lille Scene					<div style="border: 2px solid black; padding: 5px; text-align: center;"> <h3>BILLETTSALG</h3> <ul style="list-style-type: none"> • Forsalg Apollon Musikkhandel, Christiesgt. 14. • Forsalg B.I.T., Nygårdsgaten 55, Tlf. 32 93 28 • Ved døren 1 time før forestillingen. <p>FESTIVAL-BUSS TIL SOLHEIMSVIKEN! Gratis Festival-buss med avgang fra Grieghallen kl. 19.30. Gratis returbuss til sentrum.</p> </div>							Kl. 18.00. Riss Danse- kompani, NOR. The Beginning Of The N. Kr. 60,-.		Kl. 18.00. Riss Danse- kompani, NOR. The Beginning Of The N. Kr. 60,-.				
TINGHUSET Borggården																Kl. 20.00. Grenland Friteater, NOR. Besatt. Kr. 80,-.	Kl. 20.00. Grenland Friteater, NOR. Besatt. Kr. 80,-.	
KULTURHUSET/ VERFTET Visningsrommet		Kl. 21.00. Namadis (performance)																
BRYGGENS MUSEUM													Kl. 17.00. Grenland Friteater, NOR. Sjakk & Ludo. Kr. 50,-/30,-.					
FESTPLASSEN Teaterteltet		Kl. 17.00. Totalteatret, NOR. Draug. Kr. 50,-/30,-	Kl. 11.00. Stella Polaris, NOR. Napoleon Med sin Hær. Kr. 50,-/30,-	Kl. 17.00. Totalteatret, NOR. Draug. Kr. 50,-/30,-	Kl. 17.00. Stella Polaris, NOR. Napoleon Med sin Hær. Kr. 50,-/30,-													
BERGENS KUNSTFORENING		Kl. 18.00. Namadis (utstilling). Åpning	Kl. 12.00-16.00. Namadis (utstilling).	Kl. 12.00-15.00. Namadis (utstilling).	Kl. 12.00-15.00. Namadis (utstilling).		Kl. 12.00-16.00. Namadis (utstilling).	Kl. 12.00-16.00. Namadis (utstilling).	Kl. 12.00-16.00 og 18.00-20.00 Namadis (utstilling).	Kl. 12.00-16.00. Namadis (utstilling).	Kl. 12.00-15.00. Namadis (utstilling).	Kl. 12.00-15.00. Namadis (utstilling).		Kl. 12.00-16.00. Namadis (utstilling).				
HORDALAND KUNSTNERSENTRUM				Kl. 18.00. Kurt Johannessen, NOR. Første Ferd. Kr. 30,-.			Kl. 18.00. Kurt Johannessen, NOR. Andre Ferd. Kr. 30,-.	Kl. 18.00. Kurt Johannessen, NOR. Tredje Ferd. Kr. 30,-.										
TORVALMENNINGEN				Kl. 12.00. Teaterglede! Fri adgang.														
HELLEN FESTNING			Avg. buss Grieghallen kl. 21.30. Namadis, NOR (forestilling) Kr. 80,-.	Avg. buss Grieghallen kl. 21.30. Namadis, NOR (forestilling) Kr. 80,-.	Avg. buss Grieghallen kl. 21.30. Namadis, NOR (forestilling) Kr. 80,-.													
CAFE CHAGALL	Kl. 23.00. Canta Arauco, Chile. Kr. 50,-.	Kl. 23.00. Nancy du Plessis, USA. Art: New York. Kr. 50,-.	Kl. 23.00. Canta Arauco, Chile. Kr. 50,-.	Kl. 23.00. Nancy du Plessis, USA. I Believe In Love. Kr. 50,-.	Kl. 23.00. Nancy du Plessis, USA. Art: New York. Kr. 50,-.	Kl. 23.00. BAK-truppens Orchester, NOR. Kr. 40,-.	Kl. 23.00. Ti Uten Filter, NOR. Kr. 40,-.	Kl. 23.00. Ti Uten Filter, NOR. Kr. 40,-.	Kl. 23.00. Knock Out, NOR. Kr. 50,-.	Kl. 23.00. Knock Out, NOR. Kr. 50,-.	Kl. 23.00. Elsa Kvamme, NOR. Dame Med Altfor Rød Munn. Kr. 50,-.	Kl. 23.00. Elsa Kvamme, NOR. Dame Med Altfor Rød Munn. Kr. 50,-.	Kl. 23.00. BAK-truppens Orchester, NOR. Kr. 40,-.	Kl. 23.00. BAK-truppens Orchester, NOR. Kr. 40,-.				

WIM VANDEKEYBUS

- TOTALTEATRET • BOREAS BURLEADOR
- THÉÂTRE DE LA BALSAMINE • BAKTRUPPEN • THÉÂTRE DU RADEAU • RISS DANSEKOMPANI • GRENLAND FRITEATER • NAMADIS • STELLA POLARIS • CANTA ARAUCO • NANCY DU PLESSIS • TI UTEN FILTER
- KNOCK OUT • ELSA KVAMME
- KURT JOHANNESSEN

teatertreff

31 august · 13 september

**BERGEN
INTERNASJONALE
TEATERFESTIVAL**

BILLETTSALG:
APOLLON MUSIKKSENTER, CHRISTIESGATE 14
BIT, NYGÅRDSGATEN 55, TLF. (05) 32 93 28
VED DØREN 1 TIME FØR FORESTILLING

«Besatt» handler om menneskers lidelser, motstand og seier.

Grenland Friteater

Grenland Friteater ble stiftet i Porsgrunn våren 1976 og er dermed Norges eldste frie gruppe. Grenland Friteater består av Geddy Aniksdal, Anne Erichsen, Elin Lindberg, Trond Hannemyr, Tor Arne Ursin og Lars Vik. De tre sistnevnte var med på å starte gruppen. I tillegg har gruppen en administrativ leder og en tekniker.

Paradoksalt nok er gruppen mer anerkjent internasjonalt enn her hjemme. Dette skyldes gruppens turneer og omfattende virksomhet med internasjonale gjestespill. Gruppen har også stått for utstrakt pedagogisk virksomhet samt arrangert internasjonale seminarer med profesjonelle skuespillere og regissører.

Grenland Friteater er ikke noe repertoarteater som benytter skreven dramatik. Forestillingene blir derimot improvisert frem, ofte med utgangspunkt i et tema, en historisk epoke e. l. På denne måten skaper hver skuespiller sin

egen rolle med regissørens hjelp. Gruppen representerer Grotowski- og Barba-tradisjonen. Den viktigste inspirasjonskilden er likevel Ingemar Lindh fra Institutet for Scenkonst, svensk teatermann som nå holder til i Italia.

Grenland Friteater legger stor vekt på den fysiske og vokale beherskelsen. På grunn av forestillingens fysiske utforming er det derfor ikke noe problem å turnere i utlandet. De arbeider bevisst

Skuespillerkompaniet

Skuespillerkompaniet består av Line Wyller, Terje Sodal, Eva Aagaard og Hilde M. Svendsen. De var alle først elever hos Grenland Friteater. Deretter stiftet de sin egen gruppe i januar 1987. Deres faste treningslokaler er hos Grenland Friteater, og det faglige sam-

med et personlig teaterspråk - det fysiske og ekspressive. På denne måten står Grenland Friteater for noe verdifullt i norsk teaterliv.

arbeidet har fortsatt. Skuespillerkompaniet har jobbet sammen med Grenland Friteater i to produksjoner; «Woyzeck» og «Besatt». I år har de også laget en egen produksjon; «Kjærlighet uten skrupler».

«Besatt»

Grenland Friteater, Skuespillerkompaniet og Brith Gof

«Besatt» er et samarbeidsprosjekt mellom Grenland Friteater, Skuespillerkompaniet og den walisiske gruppen Brith Gof.

Forestillingen er basert på Goyas berømte skildringer av den franske invasjon av Spania i 1812. «Los Desastres de la Guerra» - krigens ulykker, er navnet på den grafiske serien. Her skildrer Goya krigens tragedier og hvordan Goya krigens handler om et samfunn i syv forskjellige faser av en krig - om sivilbefolkningen. Stykket menneskers lidelser, motstand og seier.

Personer fra etsningene er «tatt ut» og bygget videre på. Til slutt står de frem som egne rolletolkninger i et sterkt ekspressivt scenedrama. På denne måten er bildene blitt levende. For å gjøre det så visuelt riktig som mulig, har de også studert bilder fra nyere kriger og okkupasjoner.

«Besatt» spilles i et nakent scenerom hvor skuespillernes uttrykk blir det bærende - sammen med bevisste lyd- og lyseffekter. «Besatt» er tredje del i «Disasters of War» som er et stort tenkt internasjonalt teaterprosjekt. Ideen ble unnfattet hos Brith Gof, som først laget to forestillinger i England. Deretter ble Grenland Friteater kontaktet og samarbeidet om en større og mer omfattende forestilling ble utarbeidet med hele 13 skuespillere. Denne Friteater produsert av Grenland over samme tema i samarbeid med teatergrupper i Europa. Forestillingen er støttet av British Council.

**Brith
Gof**

Teatergruppen Brith Gof er walisisk og består av Mike Pearson, Lis Hughes-Jones og John Hardy. Brith Gof har lang teatererfaring, og medlemmene har arbeidet sammen i mange år. Brith Gof er, i likhet med Grenland Friteater, i besittelse av stor fysisk og vokal beherskelse. I løpet av de siste fem år har Brith Gof vært med på hele 20 produksjoner. Gruppen tar ofte utgangspunkt i sin walisiske tradisjon - i sanger, litteratur, poesi og musikk. Brith Gof har også tidligere laget teater om krig, blant annet om den spanske byen Guernica som ble bombet under den spanske borgerkrig.

Bergen Internasjonale Teaterfestival feirer sitt 5 år jubileum i år. I 1985 fikk B.I.T. Bergens Teaterforenings ærespris. På bildet (fra venstre): Preben Faye-Schjøll og Sven Åge Birkeland fra B.I.T. og Kjetil Bang-Hansen fra DNS. (Foto: Ørjan Deisz)

TEATERTREFF I 5 ÅR

Knut Ove Arntzen

Da Bergen Internasjonale Teaterfestival ble arrangert for første gang i 1984, skjedde omtrent følgende: Bergens teater- og kunstmiljø ble rystet i sine grunnvoller. Illevarslende artikler for det ganske land og den berømte hønsedebatten nådde et hittil ukjent høydepunkt. Dessuten måtte man på nytt

Billedstoffteaters performance «Transsibirien» ble mer akseptert, men særlig blant skuespillerne i byen og i pressen ble det diskutert om dette var «teater». Og så var det egentlig en performance eller la oss si en performance-orientert teaterforestilling.

HISSIG FESTIVAL
En så hissig festival kunne man

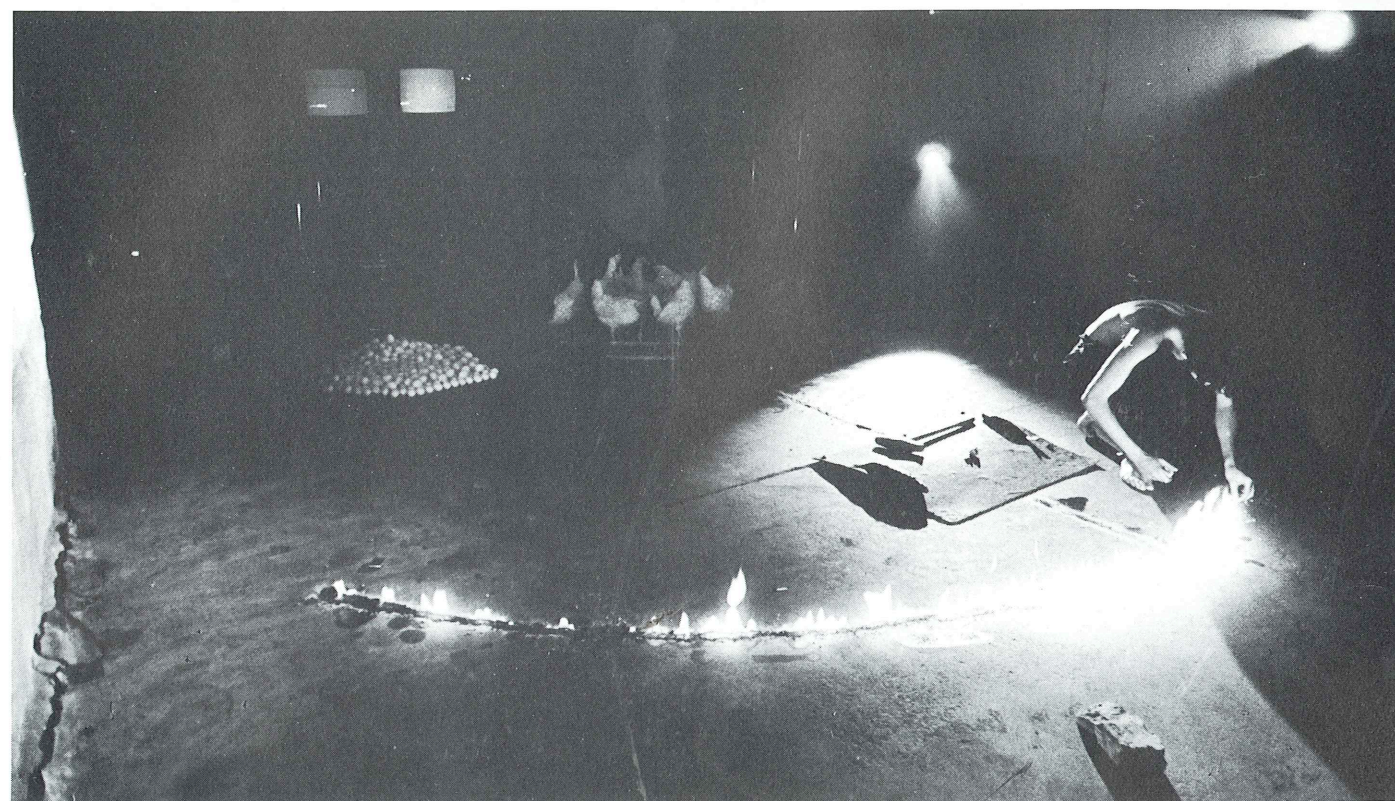
neppe regne med å få senere. Dessuten vokser jo publikum fra år til år på sine erfaringer. Så da den polske Gardzienice-gruppen fra Lublin året etter - i 1985 - spilte i selveste borggården i Tinghuset, skulle en tro at festivalen hadde klart å få samfunnets establishment på sin side. Fullt så galt var det jo ikke, for egentlig var det Maria-kirken som var det mest øn-

spørre hva teater er. Phauss fra Gøteborg laget en ritual performance på Verftet - og det var første gang Bergen og kanskje Norge så noe slikt. Høner ble utsatt for sterk lyd, det ble vist videofilmer og laget musikk. Folk hisset seg opp og noen gikk berserk. Kunstnerne sto forundret igjen og skjønnte ikke helt hva de hadde stelt istand.

skede spillestedet ut fra Wodexs synspunkt. Men det gikk ikke.

BEGIVENHETER
Transformtheater fra Berlin-West og Wet Features fra Nederland var for meg ihvertfall de mest sentrale begivenheter i 1986, det var året da «post avantgarden» ble lansert. Det vil si at det ikke lenger var det abstrakte teater og de rituelle

performanser som rådet grunnen, men at teksten på nytt var gitt en sentral plass i det eksperimentelle teaterarbeidet. For det er jo slik at teater skal være et møte mellom mennesker og ingen autistisk orgie. Kabarett-forestillingene i 1987 blir så den glidende overgangen til årets festival - med kommunikasjon og menneskelighet - eller hva?

PHAUSS (Sverige)
Effigatus homo deus signatur in auro. Phauss goes to the mountains in search for the gold (1984)

TEATERFESTIVALEN - gjester 1984-87

BILLEDSTOFF-
TEATER
(Danmark)
Transsibirien
(1984)

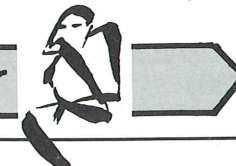
Det eksisterer en tid før og en tid etter 1984, og årsaken til dette skillet er etableringen av Bergen Internasjonale Teaterfestival og de årvisse TEATERTREFF.

Med ett ble den bergenske kunstscene et internasjonalt tiltak rikere, og alle gledet seg over det som hadde skjedd og det som skulle komme.

På de kommende sider presenteres et lite knippe bilde fra forestillinger Bergen Internasjonale Teaterfestival har presentert gjennom de senere år.

Sven Å. Birkeland

Bergen Internasjonale Teaterfestival i bilder

Bergen Internasjonale Teaterfestival i bilder

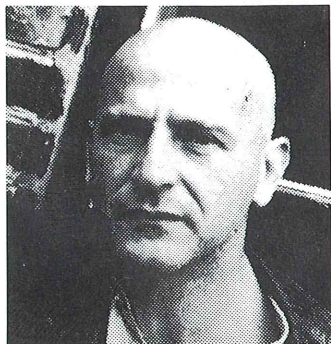
BLOOLIPS (UK)
Slung back and stapless (1984 + 86)

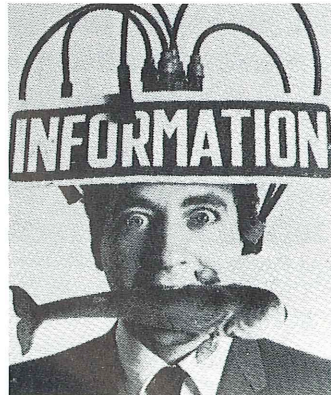
TEATR GARDIZIENICE (Polen) (1985)

TEATER BELJASH (Norge)
Elvenes aske (1986)

CASPAR (Vest-Tyskland)
(1985)

PAUL ZALOOM (USA)
(1985)

ODIN-TEATRET (Danmark)
(1985)

Bergen Internasjonale Teaterfestival i bilder

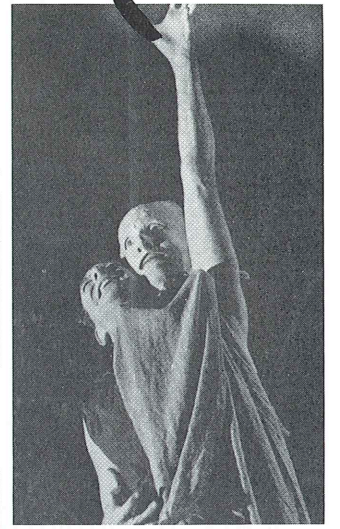
JORDCIRCUS (Sverige)
(1985)

TRANSFORMTHEATER
(Vest-Tyskland)
Japanische Spiele (1986)

LISA MARCUS & BARBARA DUIFJES (Nederland)
Wet Features (1986)

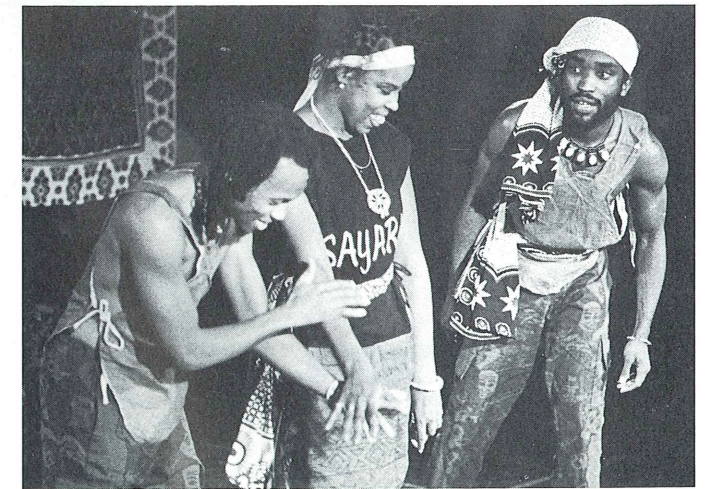
FRED CURCHACK (USA)
(1987)

VERDENSTEATRET (Norge)
(1986)

FLAMENCO MARIO MAYA DANZA TEATRO (Algerie)
Flamenco Libre (1986)

SAYARI CULTURAL TROUPE (Tanzania)
(1984)

BARNETEATER

Cathe Sjøblom og Marianne Roland

Barneteater er underprioritert i Norge. Kun en liten del av offentlige budsjetter blir avsatt til teater for barn. Mange frie grupper satser likevel på barneteater og tar

igjen det som forsømmes av institusjonsteatrene og det offentlige. Flere av disse gruppene kan sitt fag og har utviklet et godt profesjonelt nivå.

Trond Hannemyr og Lars Vik er klovnene i Sjakk og Ludo.

Teatertreff-88 har valgt å se bort fra det som ofte preger barneforestillinger: den pedagogiske pekefingeren. Vi har valgt å presentere teater som aktivt trekker barna med, som er lekende og fysisk. Vi mener godt teater bør appellere til barns fantasi. Dette er vel så viktig som den oppdragende funksjon.

ULIKE TYPER

Årets tre inviterte grupper representerer ulike typer teaterformmessig og tematisk, og kommer fra ulike geografiske miljøer. Mens Stella Polaris har en folkelig teaterform som bygger på gamle europeiske gjøglertidstradisjoner og musikk, har Totalteatret valgt en mer episk form. Begge legger de stor vekt på det visuelle; Stella Polaris på det fysiske, fargesprakende, røffe, Totalteatret med spesielle hensyn til scenografien. «Draug» foregår vekselvis fra fire ulike scener. Denne formen har røtter i middelalderdramat.

KOMMUNIKASJON

Alle tre vektlegger kommunikasjon med publikum. Grenland Friteater arbeider med et fysisk og ekspressivt teaterspråk, en form som forstås internasjonalt. Men i motsetning til de to andre gruppene søker de ikke å trekke publikum aktivt med i handlingen. Arbeidsmåten fram mot ferdig forestilling er også ulike. I «Napoleon med sin hær» baserer Stella Polaris mye på improvisasjon med utgangspunkt i opplevelser de hadde i Italia. Totalteatret har en forfattet tekst som grunnlag for videre arbeid. Grenland Friteater benytter ikke ferdige tekster, men improviserer ofte ut fra et tema med vekt på den fysiske beherskelsen.

Totalteatret (Tromsø)

Draug
Forfatter: Kjell Kristensen
Instruktør: Knut Walle
Scenografi: Martin Eilertsen
Musikk: Ragnar Olsen
Aktører: Ørjan Hattrem, Bernt Bjørn, Stein Bjørn, Kristin Eriksen, Jon Andreassen (musikk)

Totalteatret ble startet høsten 1983 som den første frie teatergruppa i Nord-Norge. På disse fem årene har de hatt premiere på syv stykker. Tre av disse har vært skrevet for Totalteatret. Alle forestillingene har vært på turné i landsdelen.

Deres siste forestilling «Draug» hadde premiere 13. april i år i Vesterålen. Den ble til etter at Vesterålen kulturutvalg igangsatte prosjektet «Barn i nordnorsk kystmiljø» og kontaktet Totalteatret for å visualisere dette. Teatergruppens oppgave ble å levendegjøre fortiden. Totalteatret engasjerte forfatter, komponist, musiker, dramaturg/iscenesetter og forberedte forestillingen i samarbeid med folk fra nærmiljøet og ut fra litteratur fra biblioteket. Musikk, sangleker og regler ble tegnet ned, sagnstoff og hverdagsliv nøye studert for å kunne gi det en naturlig plass i forestillingen. Under forestillingen deltar barna aktivt i sang og leker. Men det er sagnet om Draugen denne historien er spunnet rundt.

To representanter for dagens barn møter Draugen i fjæra, men de tror ikke på ham og er langt fra redd ham. Draugen blir forbannet over denne mangel på respekt, og tar oss med 100 år tilbake i tiden for å vise hvilken makt han hadde da.

Publikum er plassert på midten med scenografioppsettning i de fire hjørnene av rommet. Hjørnene utgjør hver sin scene. Publikum beveger seg rundt ettersom handlingen flytter seg fra scene til scene. Historien foregår vekselvis i nåtid og fortid og spenner over generasjoners utvikling i vår kystkultur.

Målgruppen er barn fra 7 til 12 år, men forestillingen passer for alle aldersgrupper (også besteforeldregenerasjonen) og er en typisk familieforestilling.

Bernt Bjørn i aksjon under Totalteatrets «Draug»

Stella Polaris (Risør)

Napoleon Med Sin Hær
Aktører: Merete Klinge og Per Spildra Borg

Stella Polaris ble dannet i 1985. Begge medlemmene har lang erfaring som skuespillere. Gjennom sin erfaring fra eksperimentelt og fysisk teater, er de kommet fram til en folkelig teaterform og et personlig ekspressivt uttrykk. Formen er røff, humoristisk, basert på improvisasjon. Musikken er hentet fra reiser i Europa: Italia, Spania, Polen.

Under festivalen får vi oppleve dem to ganger. Først skal de lede en parade gjennom byen lørdag 3. september. Så får vi senere se deres «Napoleon Med Sin Hær».

Dette er en familieforestilling som de selv kaller et musikalsk spektakel for barn og voksne. Forestillingen

Stella Polaris har hatt gateopptog også tidligere år. Bildet viser et opptog i Risør.

gen ble til i Italia og bygger på den kontakt de hadde med folk der; sitt publikum under gatekonserter og på tradisjonelle folkefester. Ved hjelp av frodig musikk og virkemidler som jonglering, dans,

akrobatikk og magi skrider Napoleon og Hæren (som trakterer trekkspillet) fram for publikum. Dette er en forestilling som strutter av spontanitet og humor.

Grenland Friteater (Porsgrunn)

Sjakk & Ludo
Aktører: Trond Hannemyr og Lars Vik
Regi: Tor Arne Ursin

Sjakk & Ludo er Norges svar på Helan og Halvan. Klovneforestillingen deres er gøy og passer

barn i alle aldre. Om du har sett Sjakk & Ludo før, gjør det ingenting. Sjakk & Ludos elleville familieshow forandrer seg stadig.

Siden premieren i 1980 har Sjakk & Ludo vært med i mange internasjonale teater- og klovnefestivaler rundt omkring i hele Europa.

Flere av forestillingene er dessuten filmet og vist i NRK. Trond Hannemyr og Lars Vik, som spiller klovnene, har utarbeidet forestillingen. Både aktører og regissør tilhører Grenland Friteater, Norges eldste frie gruppe.

Elsa Kvamme bidrar med showet «Dame med altfor rød munn»

Nancy du Plessis vil gjeste
Cabaret Chagall under årets festival.
På bildet i forestillingen «Art: New York»

TEATER-CAFÉ

Cabaret Chagall

Under hele Teatertreff -88 er det sene kveldsforestillinger på Café Chagall, annen etasje. Her er spennvidden stor. Solo-forestillinger i «stand up-comediante»-genren, musikalske show, folkløse og dragshow.

CANTA ARAUCO er et chilensk danseensemble sprunget ut fra innvandrer miljøet i Bergen. Siden starten i 1984 har gruppen hatt som formål å presentere sitt lands folkløse-tradisjoner i Norge. Dette har en dobbelthensikt: dels er disse tradisjonene spennende i seg selv, dels bidrar presentasjonen av den fremmede kulturtradisjonen til å bryte ned norske fordommer mot innvandrere-gruppene. Canta Arauco har hatt oppvisninger en rekke ganger i Bergen, og har også opptrådt andre steder i Norge. Det er ny-innstudert program som vises under Teatertreff -88.

Idag består Canta Arauco av ti til tolv dansere og musikere under ledelse av Andres Gomez. Vi får se et vidt spekter av danser og sanger. Her er folkelige fest-danser, hvor improvisasjon er tillatt. Her er strenge, formelle danser forbeholdt overklassens selskapelighet. Her er sang og dans fra by og fra land, fra nord og fra syd i dette langstrakte landet. Noen danser har røtter fra indianer-kulturen, mens andre er preget av den spanske innflytelsen. Tørklet har en særlig funksjon i et flertall av dansene. Det tjener som kommunikasjonsmiddel mellom danserne. Det signaliserer koketteri og dramatisk, flirt og avvising.

ERFAREN ENTERTAINER

NANCY DU PLESSIS er amerikankanerinne med base i New York og Paris. Hennes scenekunst er mangeartet. Virkemidlene er bevegelse, mime, sang og tale. Gjennom sine solo-forestillinger, hvor tekstgrunnlaget er hennes eget, ønsker hun å vise at det å dele våre erfaringer med hverandre er den viktigste måten å kommunisere på.

Nancy du Plessis er en meget erfaren entertainer. Hun har vært engasjert ved en rekke av de viktigste teaterfestivalene og kabaretteatrene i USA og Vest-Europa. Til Bergen kommer hun med to show, «Art: New York» og «I Believe in Love».

«Art: New York» tar oss med på en vandring gjennom Nancy du Plessis' Manhattan. Forestillingen går inn i marginen på hennes egen hjemmebane. «Art: New York» er den overlevendes forvirrede og personlige inntrykk fra «The Great-Pressure-Cooker-on-the-Hudson».

«I Believe in Love» presenterer Nancy du Plessis som «chanteuse» og poet. Kjærlighetsdikt og sanger utfordrer hennes egen tro; grovkornet og pågående bærer hun sitt budskap frem. «My pen is my sword. I wage love, unfurl it in streams of passion, rage and sorrow...». Det hele kulminerer i: «Go ahead, do it - just as long as it's love!»

ELEKTRO-AKKUSTISK BAK-TRUPPENS ORCHES-

TER består av Hans Petter Dahl (sang), Tom Rasmussen (perkusjon), Jørgen Knudsen (tangenter), Thomas Berg (saxofon) og Monika Haugan (tangenter). De to sistnevnte er nyemedlemmer av gruppen.

BAK-truppens Orchester spiller elektro-akkustisk musikk med folkelig tilsnitt. Repertoaret går utenfor forestillingsmusikken fra «Ja. Jeg går over til hundene» og «Alt».

NOSTALGI

TI UTEN FILTER er en ung sanggruppe fra Bergen. Som navnet sier dreier det seg om ti sangere (rktignok med tillegg av én som ikke synger, bare spiller). Repertoaret har et nostalgisk preg - her er det snakk om stilen vi kjenner fra Manhattan Transfer og barber-shop. Dermed er det også snakk om høy grad av musikalitet og eleganse. Ti Uten Filter vil nok nøle med å karakterisere seg selv som profesjonelle; men nettopp den smittende glade amatørisme er det som bringer gruppen opp på et profesjonelt nivå.

DRAGSHOW

KNOCK OUT er et dragshow med de klassiske virkemidlene som er denne teater-genrens egne: kjønnskifte gjennom maske, kostyme og bevegelse; tekst og musikk på play-back; løssluppen satire som får oss til å knekke sammen - men også sette latteren fast i halsen. Dragshowets varemerke er illusjonens kunst.

Knock Out består av to aktører - og skal vi la kjønnnet være en overraskelse? Det er om den unge

mannens vandring fra barndommen til manndommen det hele dreier seg. Skjønt det er nå kanskje den dominerende «moderen» og kampen for å løsrive seg fra henne som er hovedintrigen. Foruten aktørene selv, har Arne Bang-Hansen en hørbar om ikke synbar finger med i spillet.

DAME-SHOW

ELSA KVAMME gjestet Bergen Internasjonale Teaterfestival i 1986. I år er hun tilbake med et nytt show - «Dame med altfor rød munn». Med seg har hun Tom Steinar Lund på gitar og Celio de Carvalho på trommer/perkusjon. Pressen har hilst showet med overskrifter som «sprudlende cabaret» og «fyndig fra rød munn».

Elsa Kvamme entrer scenen utkledd som en pære (!), og så er vi igang. «Dame med altfor rød munn» er et sangprogram fullt av bossa-nova-rytmer, sanger som veksler mellom frekkhet og satire, hvor man møter damer i full sjøgang som gjør hovedstadens uteliv utrygt («Med Rita på byen»), narcissismens ensomhet («Å elske seg selv er en ensom sak») og Søster Gudrunds morgenfriske frokosttips, og andre mer og mindre røde munner.

I 1986 dreiet det seg om Jacques Breleske gjendiktninger. Denne gangen er det egne sanger på velklingende norsk. Melodiene er ved Tom Steinar Lund, Vidar Johansen og henne selv, til Celio de Carvalhos rytmer.

Johan M. Nerdrum

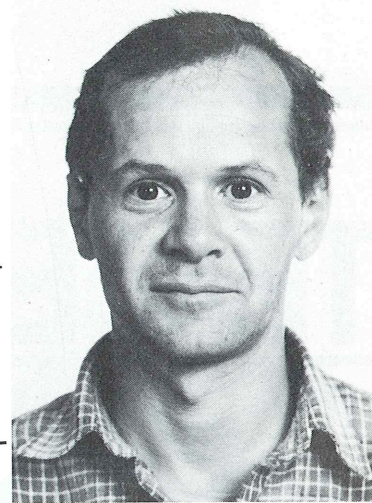

BRUK FESTIVALEN - MØT VERDEN I BERGEN!

Jeg oppfordrer teaterarbeidere og interesserte til å følge mitt eksempel. Selv betrakter jeg meg som «festival-groupie» nr. 1 og den av alle blant publikum som har hatt størst faglig utbytte av de fire festivalene i årene 1984-87. Hvordan? Som deltaker på seminarer - som f.eks. Gardzienice-seminaret i 1986 ute i skogen utenfor Bergen. Om kvelden rodde jeg ut til øya hvor seminaret ble avholdt og spilte min forestilling «Forstå ikke meg?» for polske kolleger. Denne hendelsen ble senere til en scene i innvandrers-filmen «Vondt i språket» som jeg har gjort ferdig i disse dager. Videre: Samtaler med andre teaterfolk et-

ter forestillingene. Dette har gitt meg verdifulle kontakter og impulser uten at jeg har behovd å bruke penger på å reise fra byen. Det har forundret meg hvor lite mine teaterkollegaer i Bergen har benyttet seg av festivalen. Da den indiske teatergruppen «Tilonia» besøkte festivalen i 1986 fant jeg få kolleger i salen. Svært få hadde benyttet muligheten til å få nærkontakt med en gruppe med stor faglig og fortellerteknisk evne og med en helt enestående, 2000 år gammel teatertradisjon i ryggen! Oppfordringen lyder derfor: Bruk festivalen og møt verden i Bergen!

Bembo Davies. Canadisk pedagog, skuespiller og dramatiker bosatt i Bergen. Nå leder av innvandrerteatret «Den Multinasjonale Scene».

BIT I FREMTIDEN

La det med en gang være slått fast: Bergen Internasjonale Teater-festival er kommet for å bli! Etter fem år har festivalen vist sin eksistensberettigelse - å formidle teater, ganske enkelt. Skjønt kanskje ikke så enkelt allikevel. Skal teaterfestivalen ikke bli en form uten innhold, må BIT være i stand til å presentere teater som tilfører oss nye (og helst

viktige) impulser. Hvis ikke, blir festivalen en meningsløshet. Men la dette bli en bekymring for fremtiden; i de fem årene som er til-bakelagt har den årlige teaterfestivalen i Bergen betydd meget for vårt publikums opplevelse av teatrets mangfold.

Men om det nå er slått fast at teaterfestivalen har en kunstnerisk fremtid, er det ikke dermed sagt at den er garantert et evig liv. Skal det spørsmålet besvares bekræftende, nytter det ikke å vise til mer eller mindre velbegrunnede oppfatninger om kunstnerisk grobunn, eller om behov og formål. For det er ikke det som avgjør fremtiden.

Det dreier seg om penger.

Intet teaterliv kan leve på billettinntektene - like lite som skole og universitet kan drives på skolepenger, eller buss og tog på inntektene fra passasjerene. Teaterfestivalen - som utdanningssystemet og kol-

lektive kommunikasjonsmidler - er avhengig av at viljen er tilstede hos dem som eventuelt skulle føle ansvar for å opprettholde den delen av kulturlivet som BIT representerer.

Dermed rettes pekefingeren i første rekke mot kommune, fylke og stat. Den offentlige sektor har tiltatt seg rollen som den viktigste fordelingskassen i samfunnet. Det medfører ansvar. La det ved denne anledningen være tillatt å rette pekefingeren særlig mot de statlige kulturmyndighetene. For det er ingen grunn til å legge skjul på at i forhold til Oslo har Bergen et særskilt problem.

I en fjernsynsdebatt om kulturlivets vilkår kom en nord-norsk

kulturarbeider med hjertesukket: problemet med Oslo er at byen er så usentral! På den annen side opplever neppe Oslo-miljøet seg slik. Da Aftenposten presenterte årets Festsjell-program konstaterte avisen med tilfredshet at et par av de utenlandske ensemblene også skulle gi forestillinger i hovedstaden. Det foranlediget Aftenposten til å fundere over om det betydde at festsjellene omsider skulle bli Festsjellene i Norge! Også BIT kan konstatere den generelle holdningen, langt inn i kulturdepartementets korridorer: det som skjer i Oslo er et nasjonalt anliggende, det som skjer i Bergen et lokalt. Nå er det som kjent vanskelig å lære gamle hunder å sitte. Når fremtidens økonomiske

plattform skal sikres må nok BIT forlate seg på at de lokale kreftene - offentlige og private - trår til. Og her er det grunn til optimisme. Bergen er jo som skapt til å være festivalby! Byen er tett. Avstanden mellom menneskene er liten. Mangfoldet er der - nettopp bylivets mangfold er en avgjørende forutsetning for levende kulturliv. Børs og katedral, vitenskap og kunst, historiens sus og fremtidens vyer; i en slik by er det lett å skape vekstmuligheter for en teaterfestival, på tvers av grenser og båser. Engasjement og forventninger skaper entusiasme overalt. Bergen har kimen i seg til å bli Norges Avignon.

-Johan M. Nerdrum

TVI-TV MED NYE FEM ÅR!

Teatersjef Tom Remlov ønsker lykke til med fem nye år for Bergen Internasjonale Teaterfestival!

Tom Remlov, teatersjef

Den Nationale Scene

Bergen Internasjonale Teaterfestival er en nødvendighet. Bare at den har nådd den respektable alder av fem år bekrefter det.

Hver høst har den samlet interesse, entusiasme og engasjement, og dermed holdt seg i live - på tross av slagskyggen fra byens overdådige vårlige Festsjell, på tross av håpløst ukurant tidspunkt, på tross av et påtakelig skjær av tilfeldighet over program og planlegging, - og på tross av en rent ubegripelig økonomi!

Men for oss teaterfolk er festivalen en nødvendighet som kunstnere.

Scenespråket er et språk som stadig fornyes, forandres, utvikles. Den gjengse tilskuer fornemmer ikke dette - men han forventer det. Å gå på teater er som å bla i en gammel bok, der man knapt lar seg merke med uforståelige ord og foredet rettskrivning. Skal tilskueren nås i teateret, må vi scenekunstnere i alt vårt gripe tiden på pulsen. Ja, ofte er det ikke en gang så viktig hva som sies, men at vi evner å si det på en ny måte, en måte for vår tid - som gjør at tilskueren ser, istedenfor å bli sittende passiv og glane.

Eller bent fram blunde, som vi visst bør frykte skjer i norsk teater.

Det er dette som er grunnen til at vi er i sånt desperat behov av inntrykk og inspirasjon fra andre land og nye teaterformer. Vår kultur er så liten at den frister til feig konformitet. Men skal vi være å jour med vårt publikum, må vi holde oss å jour med vår kunst. Ganske enkelt.

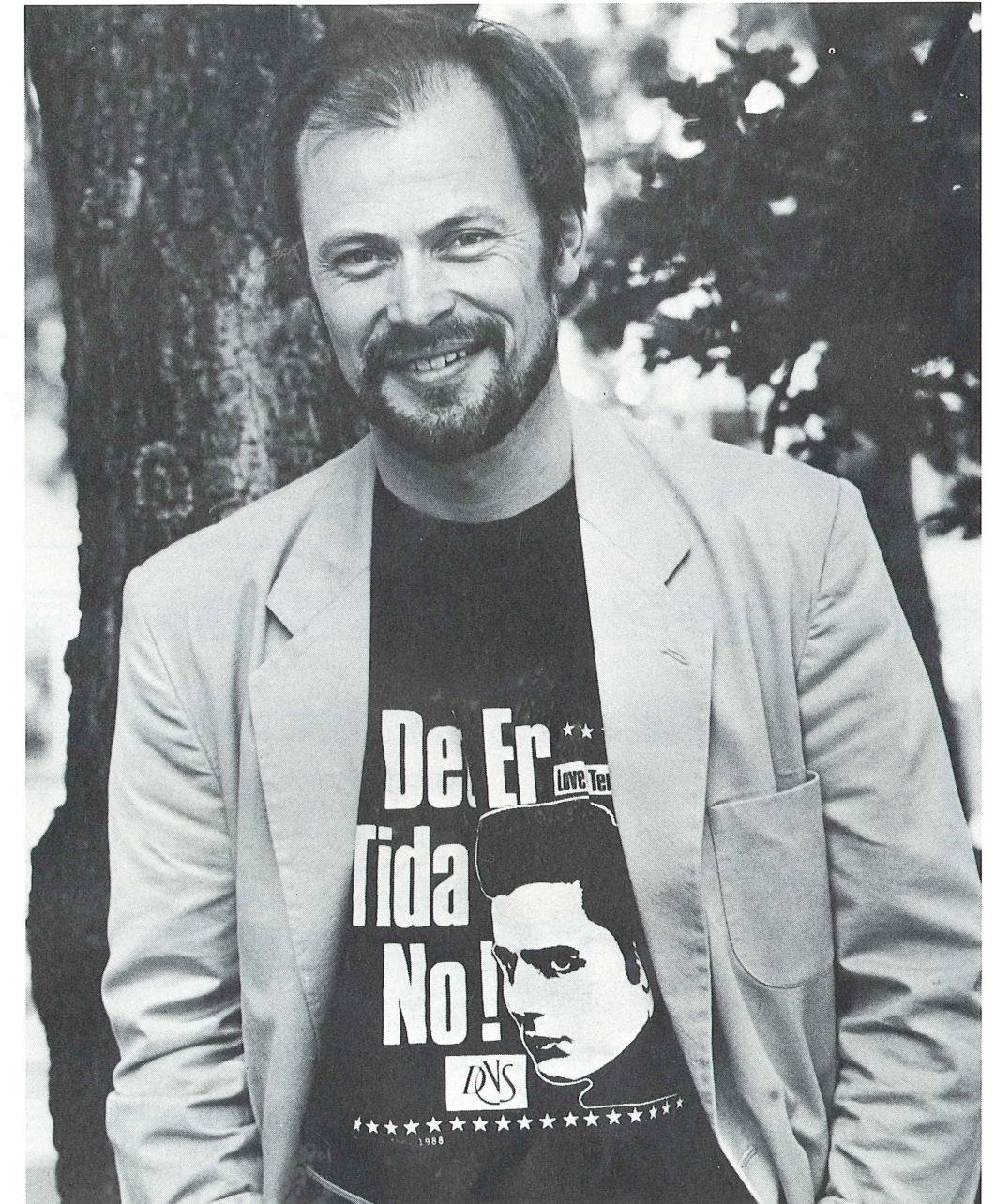
Dessuten er vår teatertradisjon så ung at den fopstrer de alderdommelige holdninger. Kan noen da undre seg over at vi trenger en festival som denne - ungdommelig i sitt overmote, halsløs i sin impulsiver og så fortærende i sin eksperimentvilje -?

Gratulerer med det femte år! Og tvi tvi med nye fem!

FESTIVALENS BETYDNING FOR FRIE GRUPPER

Tone Avenstroup, BAK-truppen

Vi «frie» kunstnere er avhengige av at noen engasjerer oss. Vi er avhengige av å bli brukt - her og nå. At det finnes et forum som er interessert i det vi gjør og som kan presentere oss for et større publikum, er et

nødvendig livs-vilkår for teaterarbeidere som ikke har institusjonalisert drift. Det er hamburgere som selger seg best på det frie markedet. At det finnes et forum som presenterer andre sceniske kunstnere gir impulser og økt arbeids glede. Derfor trenger vi teaterfestivaler. Presentasjon av norske og uten-

landske teatergrupper i egen by, gir mulighet til å knytte faglige kontakter og få perspektiv på eget arbeid. Like viktig er det at vårt publikum får anledning til å se oss i en sammenheng. Forestillinger med en estetikk ulik rådende sosialrealisme har lett for å bli klassifisert som eksperimentelle merkevrdigheter. Festivalene i Bergen

dokumenterer at viljen og evnen til annerledes teater finnes i virkelighetens verden, på tross av usynliggjøringen i norsk medievirkelighet.

Gjensidig legitimering. En teaterfestival øker mangfoldet. Vi slåss for samme sak. Kunsten ut til folket for skattebetalernes penger.

TAKK TIL...

Sven Åge Birkeland
Einar Skarsbø
Knut Midtun
Frode Bjørnstad
Jørgen Knudsen
Preben Faye Schjøll
Anne Kjersti Bjørn
Tone Tjemsland
Knut Ove Arntzen
Finn Oskar Svendsen
I.K. Marguinaud
Petter Bergerud
Peter Bredal
Aashild Grana
Nils A. Thomassen
Svein Amundsen
Trygve Holmedal
Ingrid Egeberg
Anne Aasheim
Mona W. Claussen

Grieghallen A/S
Norsk Rikskringkasting
Solheimsviken A/S
Den Nationale Scene
Hordaland Kunstnersentrum
Café Chagall
Statens bygge- og eiendomsdirektorat
Verdensteatret

Typografiservice A/S
Havel A/S
JS Fotosats A/S
Fana Sparebank
Bergen Trader A/S
Salgs- og Reklameforeningen i Bergen
Norsk Hydro, kulturutvalget
Studia
Apollon Musikksenter
Stillas-Service A/S

Hordaland Fylkeskommune, kulturavdelingen
Kultur- og vitenskapsdepartement
Norsk Kassettagiftsfond
Nordisk Kulturfond
Bergen og Omland Friluftsråd
Bergen Kommune, kulturavdelingen
Bergen Kommune, fritidsavdelingen
Bergen Kommune, anleggsseksjonen

Og en stor takk til de mange andre som har ofret tid og krefter på Teatertreff-88. Uten deres hjelp ville det aldri blitt noen festival!

**Velkommen
til**

studia

Studentsentret, Parkvn. 1, tlf. (05)32 11 60

VESTLANDETS STØRSTE FAGBOKHANDEL!

Studia er Vestlandets største fagbokhandel. Vi fører bøker for de fleste fagområder. Vi fører i tillegg et rikt utvalg i litteratur innen teatervitenskap og kunst.

Besøk oss - eller ring inn din bestilling!

DAG/DATO	ONSDAG 31.08	TORSDAG 01.09	FREDAG 02.09	LØRDAG 03.09	SØNDAG 04.09	MANDAG 05.09	TIRSDAG 06.09	ONSDAG 07.09	TORSDAG 08.09	FREDAG 09.09	LØRDAG 10.09	SØNDAG 11.09	MANDAG 12.09	TIRSDAG 13.09				
GRIEGHALLEN STORE SAL	Kl. 20.00 Wim Vandekeybus, BEL. What The Body Does Not Remember. Kr. 110,-		Kl. 20.00 Wim Vandekeybus, BEL. What The Body Does Not Remember. Kr. 110,-	Kl. 20.00 Wim Vandekeybus, BEL. What The Body Does Not Remember. Kr. 110,-														
SOLHEIMSVIKEN VERFT					Kl. 20.00. Theatre de la Balsamine, BEL. La Theorie du Mouchoir. Kr. 80,-		Kl. 20.00. Theatre de la Balsamine, BEL. La Theorie du Mouchoir. Kr. 80,-	Kl. 20.00. Theatre de la Balsamine, BEL. La Theorie du Mouchoir. Kr. 80,-	Kl. 20.00. BAK-truppen, NOR. Alt. Kr. 70,-	Kl. 20.00. BAK-truppen, NOR. Alt. Kr. 70,-	Kl. 20.00. Theatre du Radeau, FRA. Mystère Bouffe. Kr. 80,-		Kl. 20.00. Theatre du Radeau, FRA. Mystère Bouffe. Kr. 80,-	Kl. 20.00. Theatre du Radeau, FRA. Mystère Bouffe. Kr. 80,-				
GRIEGHALLEN PRØVESALEN													Kl. 20.00. Boreas Burleador, NOR. Virkeligere Enn Ingenting. Kr. 70,-	Kl. 20.00. Boreas Burleador, NOR. Virkeligere Enn Ingenting. Kr. 70,-				
DEN NATIONALE SCENE Lille Scene					<p style="text-align: center;">BILLETTSALG</p> <ul style="list-style-type: none"> • Forsalg Apollon Musikkhandel, Christiesgt. 14. • Forsalg B.I.T., Nygårdsgaten 55, Tlf. 32 93 28 • Ved døren 1 time før forestillingen. <p>FESTIVAL-BUSS TIL SOLHEIMSVIKEN! Gratis Festival-buss med avgang fra Grieghallen kl. 19.30. Gratis returbuss til sentrum.</p>							Kl. 18.00. Riss Danse- kompani, NOR. The Beginning Of The N. Kr. 60,-		Kl. 18.00. Riss Danse- kompani, NOR. The Beginning Of The N. Kr. 60,-				
TINGHUSET Borggården																Kl. 20.00. Grenland Friteater, NOR. Besatt. Kr. 80,-	Kl. 20.00. Grenland Friteater, NOR. Besatt. Kr. 80,-	
KULTURHUSET/ VERFTET Visningsrommet		Kl. 21.00. Namadis (performance)																
BRYGGENS MUSEUM													Kl. 17.00. Grenland Friteater, NOR. Sjakk & Ludo. Kr. 50,-/30,-					
FESTPLASSEN Teaterfeltet		Kl. 17.00. Totalteatret, NOR. Draug. Kr. 50,-/30,-	Kl. 11.00. Stella Polaris, NOR. Napoleon Med sin Hær. Kr. 50,-/30,-	Kl. 17.00. Totalteatret, NOR. Draug. Kr. 50,-/30,-	Kl. 17.00. Stella Polaris, NOR. Napoleon Med sin Hær. Kr. 50,-/30,-													
BERGENS KUNSTFORENING		Kl. 18.00. Namadis (utstilling). Åpning	Kl. 12.00-16.00. Namadis (utstilling).	Kl. 12.00-15.00. Namadis (utstilling).	Kl. 12.00-15.00. Namadis (utstilling).		Kl. 12.00-16.00. Namadis (utstilling).	Kl. 12.00-16.00. Namadis (utstilling).	Kl. 12.00-16.00 og 18.00-20.00 Namadis (utstilling).	Kl. 12.00-16.00. Namadis (utstilling).	Kl. 12.00-15.00. Namadis (utstilling).	Kl. 12.00-15.00. Namadis (utstilling).		Kl. 12.00-16.00. Namadis (utstilling).				
HORDALAND KUNSTNERSENTRUM				Kl. 18.00. Kurt Johannessen, NOR. Første Ferd. Kr. 30,-			Kl. 18.00. Kurt Johannessen, NOR. Andre Ferd. Kr. 30,-	Kl. 18.00. Kurt Johannessen, NOR. Tredje Ferd. Kr. 30,-										
TORVALMENNINGEN				Kl. 12.00. Teaterglede! Fri adgang.														
HELLEN FESTNING			Avg. buss Grieghallen kl. 21.30. Namadis, NOR (forestilling) Kr. 80,-	Avg. buss Grieghallen kl. 21.30. Namadis, NOR (forestilling) Kr. 80,-	Avg. buss Grieghallen kl. 21.30. Namadis, NOR (forestilling) Kr. 80,-													
CAFE CHAGALL	Kl. 23.00. Canta Arauco, Chile. Kr. 50,-	Kl. 23.00. Nancy du Plessis, USA. Art: New York. Kr. 50,-	Kl. 23.00. Canta Arauco, Chile. Kr. 50,-	Kl. 23.00. Nancy du Plessis, USA. I Believe In Love. Kr. 50,-	Kl. 23.00. Nancy du Plessis, USA. Art: New York. Kr. 50,-	Kl. 23.00. BAK-truppens Orchester, NOR. Kr. 40,-	Kl. 23.00. Ti Uten Filter, NOR. Kr. 40,-	Kl. 23.00. Ti Uten Filter, NOR. Kr. 40,-	Kl. 23.00. Knock Out, NOR. Kr. 50,-	Kl. 23.00. Knock Out, NOR. Kr. 50,-	Kl. 23.00. Elsa Kvamme, NOR. Dame Med Altfor Rød Munn. Kr. 50,-	Kl. 23.00. Elsa Kvamme, NOR. Dame Med Altfor Rød Munn. Kr. 50,-	Kl. 23.00. BAK-truppens Orchester, NOR. Kr. 40,-	Kl. 23.00. BAK-truppens Orchester, NOR. Kr. 40,-				